

ПАВЕЛ ВЕЖИНОВ

ПРОЦЕСЪТ

chitanka.info

Всяка сутрин точно в седем часа мама пренася телефона от хола на моята нощна масичка и го включва в контакта. Това тя върши бързо, трака отсечено с ниските си токчета, от дрехите ѝ появява хлад, който леко гали носа ми.

— Млякото е на масата! — казва тя винаги.

Изругавам я бясно — на ума си, разбира се. Не знам какво самата тя си мисли за мен, но дори да скрие млякото в пералната машина — все едно, аз пак ще си го намеря. И изобщо никога не съм я молила да върши тая работа с телефона. Навярно си въобразява, че шансът да успее по този начин става много по-малък. Глупости, като че ли не мога да дръпна шнура и да се отърва от нейните хитрости.

Но тая сутрин ѝ бях мъничко благодарна за това ранно събуждане. Сънувах ужасен сън. Беше нощ, аз стоях на прозореца, улиците под мен бяха тъмни и пуси. И изведнъж от хоризонта се зададе водородната бомба. Никой не ми каза, че това е водородна бомба, пък и тя по нищо не приличаше, но аз си знаех. Тя не падаше, а бавно се движеше по небето по посока на нашия дом като грамадна оранжева пура. Стоях като втрещена на прозореца и разбирах ясно, че това е краят. Искаше ми се да побягна, но няхах сили да откъсна от бомбата ужасените си очи. След няколко мига мъртвият град щеше да потъне в море от пламъци и никой освен мен нямаше да разбере това, никой.

— Мамо! — изкрещях аз.

— Какво? — попита тя.

Гласът ѝ ми се стори съвсем спокоен. Като отворих очи, видях, че тъкмо слагаше щепсела в контакта.

— Не, нищо! — отвърнах аз, щастлива от неочакваното избавление.

— Млякото ти е на масата! — каза тя. — И съм включила бойлера.

Не посмях повече да заспя, страх ме беше да не сънувам отново бомбата. Гледах през леките дантели на пердето — небето ми се стори сиво и гадно, каквото си е почти винаги през октомври. Навън по коридора звучаха меките, тихи стъпки на баща ми — той се движи винаги като някаква грамадна стара котка, която не желае да я усетят. Навярно вече се е обръснал, след малко ще закуси и към осем часа ще чуя как рязко и отсечено ще щракне секретната ключалка на вратата.

Не мога да разбера къде ходи толкова рано, като репетициите им почват едва към десет часа. Веднъж Владо ми каза, че го видял към осем и половина в червения салон на „България“ да пие коняк с някакви пияни келнери. Сигурно е било случайно, не вярвам да се е алкохолизирал. И изобщо, струва ми се, че не пие толкова много, напива се хубавичко най-много веднъж на седмица. Но тогава е кротък, само пуфти мъчително и, кой знае защо, стои с часове в тоалета. Мама вече не му се кара, навярно е свикнала.

Точно в осем без пет вратата щракна. Сутрин той никога не ми се обажда, все едно че не съм вкъщи. И изобщо не съм забелязала да ме харесва, по-рано това ме ядосваше. Понякога ми се струва, че не ми е истински баща, че двамата с мама крият нещо от мен. Това са глупости, разбира се, но факт е, че никак не си приличаме. Лицето му е едро и месесто, бузите увехнали и подути, може би от постоянното надуване на цугтромбона. Моето лице е дребно и поизострено — като на птиче. Той има един от най-охранените вратове в републиката, аз един от най-тънките. И на майка си не приличам. На всичко отгоре и двамата са добродушни като говеда, а аз съм студена, зла и отмъстителна.

Станях, пуснах магнетофона и както си бях по нощница, друсках към петнайсет минути един шейк на Силвия Вартан. Даже се изпотих. Това ми е вместо утринна гимнастика — не само ми се раздвижва тялото, но се събужда и духът — ставам изведнъж по-възбудима, по-весела и по-уверена в себе си. После изпих набързо млякото и надникнах в банята. Бойлерът си шумеше, ваната ме чакаше — бяла, гладка и чиста. Дълго се колебах дали да взема от мамината „Силвана“ и в края на краищата отлях една порция. Не че съм толкова съвестна, но миналия месец мама изрично ме предупреди, даже ми даде пари да си купя своя „Силвана“, но аз ги похарчих. Съблякох се. Много обичам, както съм гола и заключена, да се кълча бясно в банята и да правя диви гримаси. Обичам да се оглеждам и в огледалото, но то е малко високо, така че трябва да се покатеря на ваната. Честна дума, няма нищо интересно за гледане. Раменете ми са слаби, ключиците изхвъркнали, за гърдите да не говорим. Не мога да видя краката си, но не вярвам да са по-дебели от ръцете на мама. Никак не държа на тия работи, но защо разни простачки да се фукат, че са по-хубави от мен.

Да, много приятен е животът, когато си сам в цялата къща. Лежах си в зелената разпенена вода, която просто вонеше на боров лес, ритях с крак и опитвах разни фалцети. После си прищипах с пръст носа и легнах на дъното, макар да знаех, че ще ми се развали косата. Стоях така, докато посинях. Всичко правех, само дето не се изтърках с гъбата, както обикновено ми поръчва мама. Не че толкова съм мързелива, но не мога никак да понасям гъбата. Можеш да я свиеш в шепата си, а като я пуснеш, пак става същата, ама съвсем същата. В края на краищата никак не е приятно да си триеш гърба със самата себе си.

След банята седнах пред тоалетката в мамината спалня. Макар че е интелектуалка, цялата ѝ масичка е покрита с всички възможни стъклъца на „Кристиан Диор“. Понамазах се с туй-онуй, но по мъничко, за да не разбере мама. Тя много се ядосва, като ѝ пипам козметиките, чувствавам, че някой ден здравата ще ме натупа. С тия помади и пудри тя се гласи за своите писатели. Страшен сноб е. Понеже работи в някакво писателско издателство, все ѝ се струва, че едва ли не и самата тя е писател. Веднъж ме заведе на един техен банкет. Беше ужасно скучно, един с мустаци се напи жестоко и постоянно мъкнеше мама на дансинга. Просто ме заболя коремът от срам, но какво да правя, като тя се чувствуваше толкова поласкана. И на всичко отгоре не ме запозна нито с един писател, само от време на време ме показваше някому с пръст. Навярно смяташе, че още не съм достойна да се запознавам с писатели.

И все пак аз се запознах с един без нейна помощ, но не в издателството, а в „Бамбука“. Аз не ходя там, не съм толкова загубена, но ме заведоха специално да ме запознаят с писателя. Не беше дъртак, както очаквах, напротив, млад беше. Имаше красиви очи и хубави дебели устни, каквито харесвам. Но беше толкова мръсен, че се изплаших даже аз, дето обикновено не обръщам внимание на дреболии. Не му направих никакво впечатление, даже не ме погледна. Постоянно зяпаше някаква мършава жена със сини сенки под очите, навярно по-стара от леля ми.

Телефонът иззвъня, отидох и вдигнах слушалката.

— Ти ли си, Бисе?

Значи, ще се говори дълго, легнах и се завих с юргана.

— Да, аз съм... Откъде се обаждаш?

— От кабинета си.

Гласът му беше много нежен и мек, просто се чудя откъде вади
тоя глас старият шмекер.

— А ти какво правиш? — запита той.

— Нищо, просто лежа и ритам с крака под юргана.

— Колко жалко, че не можем да си ритаме двамата! — каза той.

Стана ми толкова неприятно, че даже махнах слушалката от
ухото си. И все пак, което е право — сама си го бях изпросила.

— Мечо, сигурен ли си, че телефонистката не те подслушва?

— Бъди спокойна, мойто момиче, говоря на прекия телефон.
Каква ти е днес програмата?

Лошо ми става, като чуя думата програма.

— Никаква — казах аз. — Сутринта отивам на лекции.

— А следобед?

— Следобед ще играем покер у Боби.

— Кой е тоя Боби? — запита той недоволно.

— Боби не е той, а тя... Казвала съм ти за нея, Мечо, не ме
ядосвай.

— Добре, добре — отвърна той примирително. — От колко ще
почнете?

— От три — казах аз.

— И до колко?

— Е, не знам! — казах аз и едва ли не се прозях от досада. Ама
пък човек, татко не ми иска обяснения къде ходя, пък той се намерил.

— Слушай, врабчо, не можеш ли някак си да отложиш покера?

— А, не — казах аз. — Не че толкова ми се играе, но как ще им
разваля карето.

— Много те моля! — казва той и гласът му наистина ме молеше.

Започнах да се чеша усилено.

— Мечо, знаеш ли колко ми е неудобно? Никога досега не съм го
правила.

— Ама няма да развалиш нищо! — каза той. — До три часа има
време, все ще си намерят четвърта.

— Там е работата, че играем винаги едни и същи... Тъй сме си
обещали, да не допускаме други.

— Хм — каза той и разбрах, че се разсърди.

— Добре де — казах аз. — А ти какво предлагаш?

— Една чудесна разходка, врабчо... С колата, разбира се.

— Докъде?

— Ами ще решим... Предполагам — „Копитото“...

— Слушай, да не си посмял да ми споменеш още един път за това идиотско „Копито“...

Той навярно разбра, че е сбъркал, защото започна да мърка по телефона.

— А, не — не че държа... Просто исках да ти направя удоволствие. В края на краищата ще оставя ти да си избереш. Какво ще кажеш за „Щърково гнездо“?

Затворих очи. И за миг си представих как летим бясно с кола по дефилето.

— Слушай, Мечо, ще направим компромис — казах аз. — Не мога да не отида. Но към пет часа ще гледам на всяка цена да свършим...

— Добре! — каза той. — Ще те чакам в пет на нашето място.

Щрак! — и затвори телефона под носа ми. Макар да изглежда малко тъп, но ако помислиш добре, всъщност хитър е като видра. Станах и погледнах часовника си. Да, разбира се, първото упражнение беше вече започнало. Добре, че Sir ми е приятел, така че няма да ми пише отсъствие. Помислих дали да оправя леглото и реших, че не. Довечера мама, като го види неразтребено, ще помисли, че съм бързала страшно много за лекции. Сигурна съм, че ще помисли така, тя мисли за мене само хубави работи. Понякога наистина се радвам, че дружи предимно с писатели.

Навън времето беше чудесно. Има такова време, което прилича на мокро, без да е мокро. То е просто свежо, толкова свежо, та все едно че си е сърцевината на ряпа. Покривите блестяха, стъклата блестяха, жълтите плочки на булеварда бяха като полирани. Вървах бавно и както вървах, може би нямаше да стигна и за второто упражнение. Най-напред спрях пред Полския център. Мамичко, каква кльощава балерина, само кожа и кости. Прасците на краката й приличаха на малки боздуганчета, с такива крака тя сигурно може да ритне по-силно от кенгуру. После спрях пред витрината на „Варшава“. По туй време е още празно, само две момичета седяха на най-близката маса. Пафкаха си цигари, но така смешно, че нямаше как да откъсна погледа си от тях. И двете си правеха устенцата на тръбички, след това налапваха

съвсем мъничко от жълтия мундшук. И започваха да дърпат така мъчително, че двете им бузи залепваха една в друга. За малко щях да вляза вътре, за да им обясня как трябва да пуши едно свястно момиче, но отминах и спрях пред Музея на съпротивата. На витрината имаше пистолети, една ръчна бомба, нож и някакви документи. Но това нищо — другото беше страшно. Върху дървена рамка бе опъната долна риза, каквито сега носят май само селяните. Ризата беше пробита от куршум някъде под сърцето, кръвта беше плиснала в ужасни петна. Но сега тия петна не бяха червени, а с цвят на избеляло кафе и това беше най-страшното. Гледах и не смеех да мръдна. Ако беше тук мама, щеше да каже, че на тая риза дължа свободата си, с която сега се чудя какво да правя. Сто на сто щеше да каже така, макар че баща ѝ, т.е. моят покоен дядо, е продавал балтони и друга конфекция точно на ул. „Леге“.

Така се отрових, че не погледнах най-хубавата витрина — пред бар „Астория“. Просто бързах, докато стигнах университета. И по стълбите бързах. Фоайето на нашия етаж беше съвсем празно, само Бедо стоеше облегал на стената, точно до рамката, на която окачват обяви. Като ме видя, той се ухили и ме повика с пръст. Никак не обичам да ме викат като кученце, но, кой знае защо, отидох — може би още бях шашната от продупчената риза. Бедо ме гледаше нахално, пълните му устни бяха, както винаги, влажни.

— Как си, щиглец? — запита той.

— Благодаря съм — казах аз.

Той помисли малко и добави:

— Слушай, знаеш ли колко ще бъде интересно, ако ми дойдеш следобед на гости. Ще бъда съвсем сам, обещавам ти.

Побеснях.

— Бих дошла — казах аз спокойничко. — Но съм чувала, че в арменските къщи мирише на олио.

— Имаш някаква грешка — намръщи се той. — Ние сме православни и ядем всичко.

— Може би — казах аз. — И все пак миришете...

Съвсем неочаквано той ми завъртя такъв плесник, че маргаритката на лявото ми ухо — както по-късно разбрах — хвъркнала чак до плювалника. В следния миг аз го ритнах с все сила с коляното си по мекия корем. Той дори не писна, само се преви надве. Сега, разбира се, най-умното беше да офейкам моментално, но бях така

слисана от туй, което направих, че все още стоях пред него и го зяпах с отворени уста. Най-после Бедо се изправи разярен, но миг след това лицето му просто замръзна.

Обърнах се — от коридора беше излязъл миличкият добър Sir със своите вечни тетрадки под мишница. Като ме видя, той се закани с пръст, но така дискретно, че го видях само аз. Зад гърба му се чуваше шум, знаех, че след миг във фоайето ще нахлуят и студентите. Аз веднага се залепих до него — от лявата му страна, за да не види моята алена като мак буза.

— Защо не дойде на упражнението? — запита той.

— Успях се, Sir — излъгах аз, без да ми мигне окото.

Но той взе това за доверчива откровеност и се усмихна.

— Искаш май нещичко да ми кажеш?

— Не, Sir... Но се спасявам от Бедо, намислил е да ме бие.

— Как тъй ще те бие? — стресна се той и даже поспря. — Кой Бедо?

— Ами Бедрос... Не мога да му кажа второто име, много е мъчно.

— Бедрос Хампърбурцян? — запита той.

Леле, как не си изкълчи устата.

— Да, Sir!...

Навярно го бе забелязал, когато излезе от коридора, защото внезапно се обърна. Бедо все още беше там и зяпаше към нас с такъв вид, сякаш си бе изпуснал залька от устата. Sir е страшно добър, но понякога, когато се ядоса, може да те погледне така, че да се разтрепериш. Навярно сега бе погледнал по такъв начин и Бедо, защото оня си сви опашката и мълчаливо заслиза по стълбите.

Божичко, колко е мил тоя Sir, да имаше някакъв начин да се ожения за него.

У Боби никак не е хубаво, но само там можем спокойно да играем карти. Преди всичко столовете са много корави и с високи облежала, тъй че през цялото време трябва да седиш под прав ъгъл. И не знам защо у тях е така студено, дори през лятото можеш да си замръзнеш. Едва към четири часа Фани ни донесе по едно малко коняче, но къде може да те сгрее един малък коняк. Фани е майката на

Боби, много е интересна. Тя е месеста, цялата на петна и от сто крачки вони на нещо средно между аптека и парфюмерия. И при това ходи едва ли не като слон, тъй като едното ѝ коляно е обвито в мръсен шал, а кръстът — с ярешка кожа. Но е страшна на покера, това и от други съм чувала. Разбира се, не играе с нас, само понякога ще седне за минута-две, когато Боби отива до телефона.

А иначе карето ни е нищо и никакво.

Преди всичко Цеца играе много страхливо, не влиза в игра освен на тройка. А като получи тройка, така се изчервява, сякаш изведнъж някой е запалил край масата лампа с червен абажур. Звезда пък изобщо не играе, умът ѝ е зает с всичко друго освен с карти. Днес страшно ме ядоса. Получих фул серви, Боби отвори, аз вдигнах тройно. Но Звезда сякаш не чува, разсеяно човърка бобче.

— Ти влизаш ли? — запитах аз.

— Какво? — стресна се тя.

— Питам те, влизаш ли?

— Къде да влизам? — запита тя учудено и изведнъж се досети:
— Ах, извинете, бях се замислила.

Кипя отвътре с моя фул, но за да не си издам картата, запитвам небрежно:

— Какво се беше замислила?

Все едно че ѝ правя комплимент, тя изобщо не може да мисли. Но си взех белята с тоя глупав въпрос, изведнъж лицето ѝ засия.

— Знаете ли, в магазина на мострената тъкачница пуснали вълнен жоржет. Само един топ, ама десенът е страшен!...

Дори Боби забрави картите, очите ѝ се ококориха.

— Как изглежда?

Звезда започна да обяснява как изглежда вълненият жоржет, а аз през цялото време стискам моя фул, та дори ръцете ми се изпотяват. Ужасно мразя такива разговори — за платове, роклички и патъци, самата аз купувам каквото ми падне. И пак съм облечена с повече вкус от тях, макар че мама ми шие роклите.

Най-сетне не издържах.

— Ама ти влизаш ли? — креснах тъй, че Звезда подскочи.

— Влизам, влизам! — отвърна тя уплашено.

— Тройно съм вдигнала.

— А, не влизам!

И това ако е игра! То се знае, Боби веднага усети, че съм стиснала карта, и ми избяга. Изобщо тя играе много хубаво, някой ден ще надмине и майка си. В нашето каре обикновено печели тя, много рядко и Цеца. А ние двете със Звезда — никога.

Съвсем ми се развали настроението. Към четири и половина започнах да мънкам, че имам важна работа. Но Боби ме пусна едва в пет, и то след като им намекнах, че жоржетът може да свърши. Те изведнъж се разбързаха. Цеца запита:

— А колко струва метърът?

— Шестнайсет лева — отвърна Звезда.

— Ужасно скъпо! — каза Цеца и лицето ѝ просто помръкна.

За нея всичко е ужасно скъпо, защото баща ѝ работи като „байчо“ в агрономическия. Боби беше на същото мнение, но Звезда не се съгласи, тъй като баща ѝ прави аборти. Докато се разправяха, аз си грабнах шлиферчето и изтичах по стълбите. Даже по улиците тичах като ученичка, която отива на среща с някой студент. Добре, че навреме се усетих и спрях. В края на краищата дама съм, трябва да си пазя достойнството. Тръгнах нарочно съвсем бавно, като се мъчех да не настъпвам чертите на плочките. Най-сетне се блъснах в една баба, погледнах си часовника и малко ускорих крачките. Не, няма да излезе нищо от днешната среща. Бях си намислила, че ако стигна до „Шейново“, без да настъпя нито една черта, всичко ще свърши добре.

Мечо отдавна ме чакаше в своята волга близо до „ТАБСО“. Досмеша ме, като го видях как се преструва, че чете вестник. Сигурна съм, че ме е зърнал още отдалече, но сега вдигна вежди, сякаш токущо ме е видял, и любезно се усмихна. Изобщо винаги ми е смешен с тия къси крака и гарвановочерни мустаци. Навярно минава четиридесет и петте, но което е право, изглежда по-млад и по-запазен от татко. Лошото е само, че толкова много се пипка, преди да запали колата.

— Хайде, тръгвай! — казах аз, понеже ме беше страх да не ме види някой колега от студентското кино. С такъв кавалер на другия ден щяха да ме скъсат от подигравки.

— Спокойствие, малка госпожице! — отвърна той добродушно, съвсем като възрастен.

Но най-сетне се напипка и запали колата. Заобиколихме паметника от задната страна и излязохме на булеварда. Масите пред

„Берлин“ бяха съвсем празни, по покривките им се жълтееха листа от кестени. Само една маса беше заета, на нея седяха неколцина младежи и нещо си пиеха. Добре забелязах, че щяха да им се откъснат вратовете да гледат след нас. Побутнах Мечо с коляно, но се оказа, че и той ги е видял.

— Ама пък, че са нахални! — казах аз. — Сигурно те познават.

— Да, разбира се! — измънка той неохотно. — Мои служители са... Но не са лоши момчета.

Помълчахме малко, после аз казах:

— Искам да караш бързо!... Ама много бързо!...

— Добре, врабчо — каза той. — Но като излезем от града.

Не му повярвах, разбира се. Мечо никога не върши работи, които са против здравия разум. Освен дето понякога се среща с разни студентки.

— Обещава ли?

— Няма да те излъжа! — отвърна той сериозно.

И изобщо днес ми се вижда малко особен, не като друг път.

— Как мина покерът? — запита той.

— Нищо особено — отвърнах аз. — Загубих осемнайсет стотинки.

Разказах му как Звезда играе покер и за вълнения жоржет. Той ме слушаше внимателно, но нито веднъж не се засмя. Прав е Евгени, че е малко тъпичък или поне няма никакво чувство за хумор, което е май едно и също. Това доста ме трови, просто няма за какво да си приказваме. Като излязохме вън от града, аз го подсетих:

— Помниш ли какво обеща?

— Да, разбира се — отвърна той и натисна газта.

И полетяхме, ах, как хубаво полетяхме. Въздухът свистеше около нас и гумите свистяха, а дърветата край пътя бягаха като побъркани. Едва ли не заподскачах на мекото седалище.

— Още мъничко! — казах аз. — Много те моля, още съвсем мъничко.

Той увеличи скоростта. Ужасно обичам лудите скорости, просто побеснявам от радост. Може би имам ниско кръвно налягане, трябва да го премеря някой път. Но когато колата лети с бясна скорост, сякаш кръвта ми кипва, аз се съживявам и ставам цялата като пиян въздух. Лошото беше само туй, че за малко не се убихме. След един остър

завой колата налетя върху спряла край банката каруца. Мечо зави остро и докато си мислех, че ще хвъркнем в реката, той успя да върне колата на трасето. Никак не се изплаших, само погледнах бързо към него. Нито мускул не трепна на лицето му, даже не си смени боята, както би направил Евгени. Каквото и да е, мъж е, никой не би могъл да откаже това.

По целия път не обелихме нито дума... Дори не забелязах кога стигнахме язовира. Тогава той намали и запита:

— Може би искаш да погледаш?

— Да — казах аз, макар че обикновено ми става лошо, като гледам природа.

Бях се поизморила. Изобщо не мога да издържам дълго на големи радости или голямо вълнение. По всичко личи, че горя бързо като талаш и при това изгарям докрай, без да остане дори пепел. Все пак за приличие позяпах езерото, колкото да не си помисли Мечо, че съм съвсем безчувствена. Не че езерото не го бива, даже напротив, но някак си не умея да се наслаждавам на природата. Понякога ми се струва, че и другите не умеят, но само се преструват, тъй като така е прието. Природата винаги ме потиска и ме прави някак смирена, а аз пък никак не обичам да бъда смирена ни пред бащи, ни пред професори, ни пред природи. Даже и сега пред целия този простор почувствувах, че ставам мъничка-мъничка — като някаква жабка може би или като паяче. И просто си отместих погледа и пуснах радиото.

Като пристигнахме, Мечо гарира колата на асфалтовата площадка и я заключи грижливо. Обикновено той влиза сам в ресторанта, оглежда хората, след това се връща да ме вземе. Но този път влязохме заедно и както очаквах, веднага се упътихме към бирхалето, където обикновено ходят такива като нас. Вътре нямаше никого, не се виждаше даже келнерът. Едва като седнахме, Мечо се усмихна облекчено и каза:

— Хареса ли ти?

— Много — възкликнах аз.

— Решил съм днес да бъда добър с тебе! — каза той. — Защото в края на краищата и ти пожертвува нещо за мен.

Пожертвувала съм била, как го измисли! Не знам дали сам си вярваше, като издрънка тая глупост. След малко се появи келнерът. Тия проклети келнери са готови да се разчекнат, като видят някой дъртак с

младо момиче — знаят, че тук ще приберат нещо. И обикновено не се излъгват, макар че, както ми се струва, Мечо е мъничко стиснат.

— Една ракийка? — запитва Мечо.

— Нали знаеш, че не обичам...

— Съвсем мъничка.

— Добре — казах аз.

Той си поръча една голяма, след това още една. Ядохме риба с масло и пихме бяло вино. След това ядохме по един бифтек и пихме червено. Там е работата, че макар да съм толкова слабичка, аз си похапвам добре и изядох всичко, което поръча. И той изяде всичко — просто до шушка, до последното грахче от гарнитурата.

— Какво имате за десерт?

— Само сутляш — отвърна скромно келнерът.

— Сутляш ли? — зарадва се Мечо. — Ами какво по-хубаво, не съм ял сутляш, откакто...

Бях сигурна, че ще каже: „Откакто съм се развел“, но той млъкна внезапно. И да беше го казал, какво има тук лошо?

— От дете — измисли го той.

Мечо изяде два сутляша, аз един. След това продължи да пие червено вино, без да му мигне окото. Аз се понапих и започнах да си дърпам чашата, но той все наливаше. Дрънках разни глупости, но по едно време усетих, че не ме слуша. Лицето му бе потъмняло, погледът му бе станал някак кух и далечен.

— Какво ти е? — запитах аз.

— Нищо — отвърна.

Но като разбра, че няма да го запитам повече, сам продължи:

— Никак не съм добре!... Трупат ми се облаци над главата.

Много ми стана смешно, като си представих как върви по улицата с камара облаци над яката си глава.

— Какви облаци? — засмях се аз. — Перести или кълбести?

— Направо буреносни! — отвърна той сериозно.

— И по какъв повод? — запитах аз от любезност.

— Знаеш по какъв!... Скоро е процесът на Евгени.

Аз се намръщих. Евгени му е син, преди време той прегازی един велосипедист при крайно неприятни и за нас обстоятелства.

— Не ми се говори за това! — казах аз.

— И на мен — отвърна той. — Но каквото и да правим, няма да ни се размине току-тъй...

— Как тъй няма да ни се размине? — попитах аз учудено.

— Ами процес е това!... Ако се разчепкат работите, може да се разберат и някои неприятни подробности.

Пак не го разбрах.

— Какви подробности?... Моля ти се говори поне като хората!

— Ясно е какви! — В гласа му прозвучаха нетърпеливи нотки. — Ами, да речем, може да се разбере, че по това време сме били заедно с теб в „Лебед“.

— Че какво общо има това с катастрофата?

— Разбира се, че няма нищо общо, но знаеш ли какво може да му хрумне на съдията. А на мен само туй ми остава — да се компрометирам и с жени. Като нищо ще ми изстине службата.

Просто ми се пригади. Първо — едва ли не ме изкара някаква лека жена и освен това страшно мразя да се говори за пари и служби. Мечо, изглежда че усети грешката си, защото побърза да добави:

— Хайде, остави ме мен, но ще се компрометираш и ти. В края на краищата момиче си, пък и студентка на всичко отгоре. А доколкото знам, вашият комсомол хич не си поплюва. Току-виж, че те изправили пред съда на честта. Хич не ми е ясно какво ще отговаряш, като започнат да ти задават въпроси разни ахмаци.

— Много важно! — казах аз.

Но да си призная — вътрешно потреперих. Той махна с ръка.

— Хайде да не мислим най-лошото. Може пък всичко да се размине.

Изпихме още една бутилка. На мен главата ми се завъртя, но Мечо изглеждаше все тъй трезвен, както в началото — само дето бърбеше малко повече. По едно време той си погледна часовника.

— В колко трябва да си бъдеш у дома?

— Към девет — казах аз.

— Сега е осем... Можем да си тръгваме полека.

Мечо плати и остави приличен бакшиш. Навън беше ужасно тъмно, три пъти се препънах, докато стигнем до колата. Мечо запали, моторът приятно забръмча. После тръгнахме.

Не пътувахме дълго, може би десетина минути. Внезапно Мечо намали скоростта и възви силно колата вдясно. Тя заподскача по

някакъв изровен път, след това спря. Фаровете угаснаха, стана тъмно и страшно. Много добре знаех сега какво ще става. Но нямаше какво да се прави, понякога трябва да се търпи.

Най-лошо беше, че миришеше на разни салци и освен това мустаците му бодяха така неприятно, че ми идваше да изпискам. Нищо, търпях. По едно време започна да прекалява, аз се отдръпнах.

— Остави ме, моля ти се.

— Защо? — изгрухтя той.

— Ей така!... В края на краищата трябва да знаеш, че съм...

И млъкнах. Не, не мога да кажа такава дума, просто ми е отвратителна. Случвало ми се е да казвам и много по-лоши, но тая не мога.

— Каква си? — запита той.

— Това, което си мислиш! — отвърнах ядосано.

Като че ли го боднах с остен, той още по-силно ме налетя. Нямаше какво да се прави, отворих вратата и изхвъркнах навън. Наистина беше невероятно тъмно, не виждах по-далече от носа си. Знаех само, че трябва да бягам нагоре, тъй като преди това бяхме слизали. Блъсках се в някакви брегове и падах, но все пак бях по-бърза от него. Чувах как ме вика в тъмното, даже ме молеше и обещаваше, но бях вече много уплашена и не смеех да спра. След стотина метра най-сетне изскочих на шосето. Изведнъж се успокоих. Тука не беше така тъмно, по серпантината, която слизаше от високото плато, светеха няколко чифта фарове. Тъкмо мислех да спра някоя от колите, и той изскочи от тъмното. Говореше ми нещо, но беше така задъхан, че нищо не разбрах. През това време колите се изнизаха една след друга, като свистяха силно по стръмнината и вдигаха около нас цели вихрушки. Сигурно и те ни виждаха, защото фаровете им просто ме ослепяваха. Ама че представление им направихме, на тяхно място аз бих спряла да си позяпам. Все пак забелязах колко уплашен и стреснат е Мечо, това съвсем ме успокои.

— Слушай — казах аз. — Върни се сам и изведи колата на пътя. Да си знаеш, че няма да мръдна оттука...

— Добре, добре — каза той уплашено. — Но те моля, отмести се поне от шосето, защо ще събираме хората...

И внезапно изчезна в тъмната бездна под мен. Аз наистина се свих в храстите, но не смеех да седна, за да не си изцапам шлифера, та

после у дома да ме познаят. Не беше студено, а зъзних, даже зъбките ми от време на време леко потракваха. Тоя проклет човек се бави долу повече от вечност. Минаха още няколко камиона, но аз само се спотайвах и се молах да се върне колкото се може по-скоро. Ако беше издържал още пет минути, щях да се върна да го търся.

Най-сетне той изпъпли от бездната, като светеше само с късите фарове. Седнах до него и потеглихме. През целия път той нито ме погледна, нито ми продума нещо. Изглеждаше така смачкан от моите подвизи, че даже ми дожаля. Ами какво да правя, като съм така безчувствена, просто като че ли съм риба, напълнена с лед. Изглежда, че никак, ама никак не съм като всички други момичета, и това ме ядосва до смърт. Даже Цеца, каквато си е скромничка, щом я докосне някой с пръст, веднага загарява до сто градуса. Знам си, виновна съм. Като не мога да понасям, то се знае, не бива и да се захващам. В края на краищата всички игри трябва да се играят честно, както са правилата. Като шаха например. А пък мен като ме изправят пред мат, изведнъж си прибирам царя в джобчето и благополучно изчезвам. Туй не е работа.

Като пристигнахме в града, той ме остави на една тъмна улица, щракна вратата под носа ми и си замина. Много важно! Изведнъж ми олекна, идваше ми просто да хвъркна. Сега, ако съм умна, не бива да се захващам с такива истории поне една година, но не знам дали ще издържа. Там е работата, че ми е много къса паметта, пък съм и любопитна, изглежда. Както и да е, но сега ми беше приятно, че се избавих, и подскачах чак до дома. В антрето се огледах добре дали не ми е нещо пострадал тоалетът в двубоя на века. Не, всичко си беше в ред. Отворих вратата на хола и влязох. На голямата маса татко играеше бридж с трима свои колеги.

— Добър вечер! — казах аз мило.

— Добър вечер! — отвърнаха те в хор.

Много са симпатични, макар и малко простички. Най-умен е барабанистът и даже ми се струва, че се позаглежда мъничко в мен. Те играеха с увлечение и от време на време си отпиваха по глътка конячец. Назърнах в спалнята — мама лежеше на дивана с дебела книга в ръка. Навярно се беше задълбочила пак в своя Димитър Талев, четеше го не знам за кой път. Отново се върнах в хола.

— Мога ли да погледам? — попитах аз.

Божичко, как стеснително попитах. Ако ме беше чула отнякъде Боби, щеше да се просне на земята от смях.

— Знаеш ли тая игра, момиченце? — запита бай Спиридон, който духаше в контрабаса.

— Мъничко! — отвърнах аз.

— Седни зад мен! — обади се татко. — И не досаждай на хората.

Загледах се — те играят „плафон“ и го играят отлично при това. В стаята беше топличко, миришеше на цигари и на хубав коняк. Съвсем се отпуснах, забравих всички неприятности. Много обичам да съм сред мъже, стига да не ме забелязват. Докато не ги хванат разни бесове, те всички са много добри и приятни.

И изведнъж се развихри една интересна игра.

Бай Спиридон, който беше партньор на татко, започна с „две без коз“. Татко обяви четири купи — имаше петорни рига-вале и спатия асо. Барабанистът от лявата му страна реши да отиде на защита — обяви пет спатии. На шест купи татко получи контра от барабаниста.

И играта се разви така. Барабанистът му излезе с марияжа си от спатии. Бай Спиридон свали страшна карта — само без спатии и с тройно купа асо десетка. Татко взе със спатия асо от ръка. Сега цялата работа беше да намери купа дама и голям шлем. Редно беше да я търси вляво, където му бяха дали контра. Но аз вече бях видяла, че дамата не е там.

Татко игра от ръка малка купа. Барабанистът сложи четворка. Татко се позамисли и посегна към десетката. Не издържах, тайно го боцнах отзад с пръст. За миг ръката на татко трепна по посока на асото, даже го пипна, но след това отново сложи десетката. Шлинк! — онзи вдясно взе дамата, върна спатия и край. Татко изглеждаше много огорчен, но кой му е виновен, като го бях предупредила.

След това играта свърши, татко изпрати гостите и се върна в хола. Усетих, че в погледа му се таи смях.

— Слушай, момиченце, кой те е учил да играеш с еле? — запита той.

— Как с еле?... Та аз изобщо не съм играла.

— Хайде, хайде не се преструвай!... А кой ме боцна с пръст по гърба?

Гледай какъв човек — не стига, че се помъчих да му помогна, ами сега ми чете морал.

— И ти не се преструвай — отвърнах аз сухо. — Не те ли видях как надзърташе в картите на Евтим.

Той едва не се опули, после изведнъж избухна в смях.

— И тъй да е, но аз съм вече възрастен човек! — отвърна той. — Но ти не бива да почваш отсега!... Какво ще стане с теб, като стигнеш до моите години?

Погледнах го учудено — зер наистина е възможно да стана някога възрастна като него? Не, никак не ми се вярва, сигурно ще умра по-рано. Нищо не му отвърнах, само вдигнах рамене. В хола влезе мама.

— Няма ли да вечеряте? — запита тя.

— Аз съм вечеряла...

— Къде си вечеряла? — запита тя подозрително.

— У Боби — отвърнах аз бързо.

Изглежда, че с тона си сбърках. Тоя път навярно не ми повярва, защото след малко отново запита:

— А какво вечеряхте?

— Пържена скумрия!

Как можах да го измисля! Тая година изобщо не съм виждала скумрия из рибарските магазини. Май че ми се ядеше по едно време, но това е съвсем друга работа.

— Трябва да се обадя на Фани — каза мама. — Интересно е къде могат да се купят скумрии.

— Никъде — отвърнах аз. — Изпрати им ги в колет техният хазаин от Созопол... Бай Нико, ако го знаеш...

Но тя не го знаеше и още по-добре. Не съм сигурна дали ми повярва, но, слава Богу, с това разговорът приключи. Аз побързах предпазливо да се прибера в спалнята.

Но сутринта започна кошмарно. В осем и десет телефонът иззвъня и ме събуди. Бях спала лошо, чувствавах се кисела. В още лошо състояние беше стомахът ми. Вдигнах слушалката.

— Кой е?

— Търся Бистра Григорова — отвърна ми малко уморен женски глас.

— Да, аз съм... Но кой е?

— Тук е майката на Евгени.

Така се изплаших, че дори не разбрах как съм затворила слушалката. Но след малко тя отново позвъни.

— Навярно ни прекъснаха?

— Да, госпожо, простете! — отвърнах аз.

Никак не бях с ума си. Защо да ми прости, ако връзката е била случайно прекъсната.

— Крайно ми е необходимо да поговоря малко с вас.

А на мене пък никак не ми беше необходимо. Чудех се какво да измисля.

— Извинете, госпожо, но имам лекции. И не бих могла да отсъствам.

— Много ви моля — каза тихичко жената. — Ще дойда у вас с такси. А можем да си поговорим и по пътя.

Размислих светкавично. Щом е решила да говори на всяка цена с мене, сигурно няма да ме остави на спокойствие. И току-виж, че се е обадила, когато мама е вкъщи.

— Добре, елате — казах аз. — Ще ви почакам у дома. И затворих слушалката. Досега не ми е ясно защо толкова се изплаших, като разбрах коя е. Разбирам, да беше жена на Мечо, но те се бяха развели преди много години. Не бях я виждала досега, но Евгени ми беше казвал много пъти, че е извънредно добра и умна жена. Навярно искаше да ме попита нещо за самия Евгени, но какво имаше тук страшно? И все пак като че ли имаше. Баща, майка, син, и аз, ни в клин, ни в ръкав, по средата! Такава нелепа комбинация всеки ден не би могла да се случи. В края на краищата излизаше, че съм по някакъв начин роднина и на тримата.

Станах и започнах бързо да се обличам. Телефонът отново иззвъня — беше Мечо, разбира се.

— Вrabчо, много те моля да ми простиш! — говореше той меко и ласкаво. — Най-хубаво е да си обясниш всичко с виното.

Ама пък човек, какво има тук за прощаване? Освен може би, дето ме остави сама на тъмната улица.

— Не, нищо — измънках аз. — Забрави тая работа.

— Как се чувствуваш? — запита той.

— Добре — казах аз. — Само стомахът малко... Може би бифтекът не беше съвсем пресен.

— Не, не е виновен бифтекът! — обади се Мечо. — Ама не трябваше май да смесваме питиетата.

— Сигурно — казах аз.

— Бъди здрава и весела, врабчо!... Скоро пак ще ти се обадя.

И пръв затвори телефона. Усетих, че не горя от желание да чуя скоро гласа му. И изобщо защо тая бивша фамилия така упорито се въртеше около мен? Без нея бих се чувствувала превъзходно.

Измих се набързо, след това отидох в хола. Слава Богу, мама го беше почистила и проветрила отлично — не се чувствуваше ни полъх от снощните миризми. И макар да бях предупредена, просто се почудих колко бързо пристигна тя. Беше средна на ръст, лицето ѝ беше доста приятно, макар и малко увехнало. Направи ми впечатление, че е много добре облечена, тъмният костюм стоеше добре на тънката ѝ фигура. Нелоща женица беше изпуснал горкият Мечо, затова сега си губеше времето с разни незрели студентки. Въведох я в хола и я настаних в едно от креслата. Усещах, че през цялото време ме наблюдаваше много внимателно, просто от главата до петите. Не вярвам да е останала доволна, но какво да правя, не мога да угодя на всички.

— Искам да говоря с вас съвсем откровенно! — започна тя. — Сигурно се досещате, че става дума за Евгени.

Аз кимнах.

— Неговият процес е след две недели. Не знам дали сте се замисляли по този въпрос, но положението му е крайно сериозно. Единственият му шанс е да го осъдят условно. Ако му дадат реална присъда, с него е свършено...

— Как тъй — свършено? — не разбрах аз.

— Много просто! — каза тя. — Преди всичко ще го изключат от университета. Ще остане без образование, без професия, без бъдеще. И на всичко отгоре с позора на присъдата. Кажете, кой ще приеме на работа един бивш криминален затворник?... Животът му ще бъде направо погубен и аз, като негова майка, не мога да не бъда изплашена за това.

Тя говореше на вид много спокойно, но гласът ѝ вътрешно потреперваше. Наистина умееше да се държи достойно: ако беше някоя простачка, навярно би се разревала пред мен.

— Винаги съм мислила, че няма да го осъдят! — измънках аз. — Доколкото разбрах, и велосипедистът е бил виновен.

— Велосипедистът не е виновен! — каза тя твърдо. — Той е бил наранен тежко, нарушена е била неговата работоспособност. Адвокатът още веднъж ме предупреди, че положението на Евгени е много тежко. И трябва да ви кажа искрено, че най-сериозната надежда да му помогнем сте именно вие.

— Аз?

— Да, вие — каза тя и ме загледа продължително. Нейният поглед, макар и толкова мек, тежеше върху мен като огромен камък.

— Наистина не разбирам! — казах аз искрено.

— Сега ще разберете! — отвърна тя. — По стечение на обстоятелствата вие сте единствената, която знае цялата истина. Дошла съм при вас с молба да му станете свидетелка на процеса.

— Как тъй свидетелка! — намръщих се аз. — Та аз дори не съм присъствувала на катастрофата... И нищо не знам...

— Разбира се, че не сте присъствували! — каза тя меко. — Съвсем не искам от вас да измисляте или да давате лъжливи показания. Просто ще кажете истината. Ще трябва да обясните пред съда как сте прекарвали на „Копитото“, след това на другата сутрин у вас и вечерта в ресторант „Лебед“.

Побеснях. Тоя мухльо наистина бе разказал всичко на майка си. Сигурна съм, че никой свестен мъж не би го направил. Усетих как се загарявам вътрешно, едва не се изпотих. Изглежда, че е бил прав снощи Мечо да се тревожи.

— И какво ще му помогне това? — запитах аз троснато.

— Ще му помогне! — каза тя меко, но настойчиво. — Даже представа нямате колко ще му помогне. Сега нещата изглеждат за съда така: Без никаква сериозна причина Евгени открадва колата на баща си и хуква с нея по шосето. Изплашен да не го заловят, той кара колата много бързо и прегазва велосипедиста. А вие много добре знаете, че истината е друга. Ние трябва да докажем пред съда тая истина. Той е действувал не просто по каприз. Той е бил в крайно възбудено състояние, дълбоко поразен и отчаян. Та вие знаете по-добре от мен, той е бил просто като бесен от... от ревност.

— От ревност ли? — запитах аз искрено учудена. — Защо пък от ревност?

Честна дума, тая мисъл досега не ми беше минавала през глава. Нейният мухльо ревнивец — доста смешно наистина. Усетих как тя ме погледна проникателно, в погледа ѝ се появи колебание.

— А според вас от какво?

— Ами аз си помислих, че е искал просто да ядоса баща си. Или пък да си направи някаква идиотска шега.

Стори ми се за миг, че лицето ѝ стана безпомощно.

— Вие не бяхте ли приятели?

— Не знам как го разбирате! — отвърнах аз сухо.

Тя трепна:

— В най-коректен смисъл, разбира се. Но нима вие не знаехте, че той е влюбен във вас?

Малко ме досмеша. Хайде де, чак пък толкова влюбен. Такива като него се влюбват сигурно по три пъти седмично.

— Не съм си давала сметка! — казах аз. — И други са се занасяли по мен, но нима трябва всички да ги произвеждам на влюбени.

Усетих как дълбоко я нараних. Изглежда, че наистина обичаше синчето си, щом така се обиди вместо него. Имах чувството, че ей сега ще ме изругае, но тя само наведе глава.

— Той наистина ви е обичал! — каза тя с горчивина. — Помислете си малко по-добре и ще го разберете. И може би едва тогава ще влезете в неговото положение. Та малко ли е да отидете в някакъв ресторант с баща му.

— Но той знаеше, че това е шега! — кипнах аз. — Или по-скоро — бас.

— Не е било само шега! — каза тя. — Вие сте искрено момиче, ако си сложите ръката на сърцето, ще разберете, че съм права.

Е, да — в това имаше нещо вярно.

— Добре, и амбиция! — добавих аз.

Тя въздъхна, посегна автоматично към чантичката и извади оттам кутия цигари и елегантна запалка.

— Извинете, мога ли да запуша? — досети се тя.

— Моля ви се.

Тя всмукна дълбоко — като мъж — от цигарата, лицето ѝ сякаш погрозня.

— Да не коментираме повече — каза жената уморено. — Нека бъдем добросъвестни и изложим фактите пред съда. Аз мисля, че съдът правилно ще се ориентира.

Това беше наистина прекалено. Тая безочлива жена, за да спаси синчето си, беше готова да накисне, без да ѝ мигне окото, всеки друг човек.

— Нищо не мога да ви обеща — каза аз намръщено. — Не знам дали си давате сметка какво искате от мен. Ако тая работа се разчуе, мога пък аз да изхвъркна от университета...

— Няма да се разчуе! — каза тя. — Делото ще се гледа при закрити врата.

— А ако не се гледа при закрити врата?

— Ще се гледа при закрити врата — каза тя нетърпеливо. — В противен случай ви освобождавам от задължението да се явите като свидетел.

Брей — освобождавала ме! Много важна се пише, с какво би могла да ме задължи?

— Не знам! — вдигнах аз рамене. — Не че съм злонамерена, но искате прекалено много от мен. Мога ли да се явя пред съда, без мама да разбере? Даже не искам да мисля какво ще стане.

— Майка ви и без това ще разбере! — каза тя хладно.

— Как ще разбере?

— Аз ще ѝ кажа — отвърна тя. — За да потърся нейното съдействие. Не трябва да ми се сърдите, а да ме разберете. Моят син е в опасност и аз съм длъжна да се боря за него. Още повече че не искам нищо друго, освен да се установи истината.

Известно време ние се гледахме, без да си кажем нищо. Много добре я разбирах, бях сигурна, че ще си удържи думата. Тия невзрачни на вид женици стават много страшни, като решат нещо.

— Добре, ще си помисля — каза аз. — А сега ме оставете, защото трябва да вървя на лекции.

Тя стана, измърмори едва чуто „довиждане“ и тръгна към изхода. Но на прага внезапно спря, погледна ме замислено и тихичко каза:

— Ще ви посоча за свидетел все пак, колкото да запазя сроковете. А ваше право е да се явите или да не се явите.

И си излезе. Скочих нервно и едва ли не ритнах креслото, на което беше седяла. Ама никак не беше права, разбира се. Заради

нейния пикльо, който не знае да си владее нервите, ще тръгна да се излагам пред цял свят. Само това няма да стане. Така си мислех, но никак не бях спокойна. Тия майки, като им се засегнат родителските инстинкти, понякога стават като фурии. И моята майка е такава, макар да изглежда добра и кротка. Ако научи цялата тая история, не знам от кого, но от някого ще хвърчи перушина. От Мечо сигурно — за тая цел той ще ѝ хареса най-много. Най-напред ще успее да му цитира нещо, а след това да не говорим. Може би най-умно беше аз да ѝ кажа или поне някак да я предразположа. Но си знаех, че няма да го направя. Такава съм, чакам нещастieto да ми се струпа на главата и едва тогава започвам да пискам.

Дори не разбрах как съм стигнала до университета. Никъде не се отбих, нищичко не погледнах. В аудиторията кашляха и се прозяваха, професорът мънкаше нещо под носа си. Никак не се чувствах добре. И изобщо не ми е ясно защо записах френска филология, като той език никак не ми допада. Постоянно трябва да си гъделичкаш небцето с език и да си кривиш устата. И френската литература не ми харесва, няма в нея нищо мъжествено. Дълго време много харесвах Сирано, но след това и той ми изстина от сърцето. И наистина от де на къде само той, който умее добре да дърдори, той умее и да обича. Даже Кристиан ми стана по-симпатичен с неговите противни руси мустачки. Веднъж развих едни такива мисли пред Sir, той страшно ми се обиди. Трябва наистина да внимавам, когато говоря с него.

Последната лекция беше в обща аудитория и успях да се измъкна. Но в „Берлин“ нямаше никой, трябваше да отида до „телевизора“. Не обичам да ходя там, защото татко често минава по улицата. Веднъж даже ме видя през витринното стъкло, но се направи на разсеян. И Евгени ходи там, но слава Богу, откакто стана оная история, хич не се мярка. Сега там бяха двамата му приятели Жоро и Владо. Както винаги, Жоро беше чистичък и изгладен, с идеално лъснати обувки, а Владо — невчесан и неизбръснат. Пиеха само сода и говореха с дебели гласове — навярно снощи бяха закъснели някъде. Седнах при тях, макар да не ме поканиха, защото се бяха заплеснали в някакъв разговор. Никога не ги слушам какво приказват, защото се ядосвам. В такива случаи просто седя край тях и зяпам по масите. Но нямаше нищо интересно за гледане, нищо, освен хлапета, които пиеха вермут и разиграваха разни ролички. По едно време зърнах оня,

мръсния писател с дебелия черен пуловер. И той ме погледна за миг, но някак си подигравателно и високомерно. Просто кипнах — на какво пък отгоре? По-късно разбрах, че изобщо не ме е познал, чисто и просто така си гледаше човекът.

След четвърт час здравата ми доскуча и без да искам, се заслушах в разговора до мене.

— Всички физици страдат от манията, че материята има някакви неделими елементарни частици — говореше възбудено Владо. — Даже последното им откритие — аниhilацията — е една мистична измишльотина. Плюс и минус било равно на нула. Е, да, в математиката тя е все пак кръгче, а не някакво немислимо нищо.

Жоро с гумената връзчица го гледаше укоризнено.

— Не прекалявай, моля ти се! — каза той. — Аниhilацията означава, че масата престава да бъде маса, а се превръща в енергия.

— Е да — превръща се — каза сърдито Владо. — Щом между две неща съществува знакът на равенство, това означава, че те са само два различни начина на съществуване на едно първоначало. Енергията не може да бъде някаква си нула между материята и антиматерията. По тяхната логика и тя трябва да бъде съставена от някакви елементарни частици, които са или материя, или антиматерия.

— А по твоята логика? — запита Жоро коварно.

— А по моята проста логика, макар да не съм физик, изобщо няма елементарни частици. Елементарно е само тяхното определение. Всъщност между безкрайно малкото и безкрайно голямото няма никаква принципна разлика. И двете са непостижими.

Жоро се намръщи и отпи от содата, макар че Владо я бе наръсил с достатъчно цигарена пепел.

— А пък за мен това е аксиома — каза Владо тържествено. — Аз се съмнявам дали вселената е спираловидна или изкривена, както казва Айнщайн. Но тя дяволски прилича на една фунийка, да речем, в смисъл, че извира от едно невъобразимо малко начало и се разгръща в една непостижима необятност. Нещо като човек, който си пуска кълбета дим и те растат до безкрайност. Но и това сравнение е примитивно и илюзорно, тъй като пространствените измерения са само една гледна точка и нищо повече. Всъщност съществуването е едно непознато за нас единство от форми и проявления, което ние наричаме условно „субстанция“.

Просто ми идваше да вдигна пепелника и да го стоваря върху главата на тоя небръснат глупак. Ужасно мразя да се говори за такива неща, става ми тягостно и непоносимо. Бях сигурна на всичко отгоре, че тия двама домашни физици нямат никаква представа от физика.

— Хайде, стига! — казах аз нервно и за всеки случай преместих пепелника на другия край на масата.

Усетих, че и двамата си отдъхнаха, така здраво се бяха заплели в измислените от тях конци.

— Я! — възкликна Владо учуден. — Ти пък кога пристигна?

— Добър ден! — казах аз.

— Къде се загуби? Виждаш ли Евгени?

— Не — казах аз. — А вие?

Двамата се спогледаха.

— Няма го! — каза Жоро. — Даже по телефона не се обажда...

— Вчера ме е търсила майка му! — обади се Владо. — Казала, че пак ще ме потърси.

Явно, че събира свидетели — помислих с досада аз. Другите двама започнаха да вадят от джобовете си стотинки, за да платят содата.

— Владо, би ли ме изпратил до дома? — запитах аз.

— Защо? — погледна ме той учудено.

— Ами тъй — просто да пофлиртуваме.

— Жоро не е ли подходящ? — попита той с някаква бледа надежда.

— Мисля, че не е...

— Е, добре — каза той. — Поне не живееш далече.

Излязохме на улицата. Тъкмо по това време тя е най-шумна и понеже всички са гладни, блъскат се като говеда един в друг. За да не ме отнесат, хванах се за ръката на Владо, но той даже не ме усети. Всъщност това е хубаво, така е най-добре. Пък и да ме види татко отнякъде, по самия кавалер ще разбере, че работата е съвсем невинна. Съвсем друго е, ако ме срещне подръка с Мечо например. Пред Театралната академия бяха излезли маниачките от първите курсове, наоколо се въртяха снобите, които ги обожават. Беше малко студено днес, те зъзнеха в своите роклички, но все пак така въртяха очи, че просто ми стана лошо. Не мога да ги понасям с тия мазни коси и

навити чорапи, като че ли всички са дошли тук от Ихтиман или Разград.

— Хайде почвай! — обади се най-сетне Владо.

— Какво да почна? — не разбрах аз.

— Ами нали искаш да флиртуваш?

— А, не — казах аз. — Сега пък ми се иска да ти задам един идиотски въпрос.

— Колко идиотски?

— Съвсем, съвсем идиотски.

— Моля! — каза той и цял се наежи от гордост.

— Кажи ми, Владо, бил ли си влюбен някога?

Той ме погледна така разочаровано, че просто съжалих за въпроса си.

— Ами, разбира се!...

Погледнах го любопитно — сигурно е много интересно да го зърнеш как пъхти и се превъзнася от любов.

— Добре, обясни ми тогава със свои думи какво точно означава това.

— Какво има да обяснявам? — каза той недоволно. — Ти не четеш ли романи. Там всичко е обяснено точ в точ.

— Чета, разбира се. Но искам най-сетне да чуя мнението на един нормален човек.

— Ти за нормален ли ме смяташ? — запита Владо обидено.

— Е, не, но би могъл да бъдеш все пак обективен. Ония изкарват с това хляба си, на тях им е простено да лъжат.

Той започна да си чопли носа.

— Чакай, че въпросът не е толкова прост. Може ли малко да помисля?

— Моля! Колкото обичаш!

Докато той размишляваше, аз зяпах опашката, която се беше проточила край задната врата на тролея. Родените да се любят така се блъскаха с лакти пред тясната врата, че всеки отговор вече ми се виждаше фалшив и измислен.

— Знаеш ли какво е то? — обади се внезапно Владо. — Учените казват, че това било някакво заболяване. Но резултатът е интересен. Изведнъж почваш да си въобразяваш, че някакъв друг човек е началото и краят на света.

— Нещо като твоята субстанция?

— Точно тъй! — каза той, доволен, че съм го разбрала. — Зер ти не си била влюбена?

— Както ми го обясни, май че не съм.

— Жалко! — каза той.

— Защо пък жалко? — запитах аз. — Нали сам каза, че е болест?

— Какво от това? — вдигна той рамене. — Там е работата, че всеки влюбен човек е готов да се откаже заради любимата от себе си. Разбираш ли колко важно е това? Все едно някакъв предмет да се освободи от гравитационните сили. Това е една вътрешна свобода, която никакво друго състояние не може да ти предложи.

— Не те разбирам! — казах аз. — А, според мен, това по-скоро е робство.

Владо енергично поклати глава.

— Не е точно тъй! — каза той. — Външното робство не е страшно, особено пък когато го идеализираш. Тежко е, когато робуваш на себе си — на своите инстинкти например, на егоизма си, а да не говорим за естествени и придобити пороци като кариеризма и прочие.

Като че ли не беше прав. Това, което е отвътре, се понася, лошото е, като друг ти се покатери по главата. Но не му възразих, никак не обичам да се философствува и обобщава.

— Слушай — казах аз. — Мислиш ли, че Евгени е бил влюбен някога в мен?

— Да, разбира се! — отвърна той веднага.

— Евгени ли ти каза?

— Защо да ми казва? Аз да не съм сляп.

— Никак не му личеше! — казах аз недоволено.

— Брей, не му личало! — възкликна Владо, който знае защо, заядливо. — Даже ставаше смешен понякога. Не помниш ли последния път как се напи заради тебе като някакъв крак.

— Защо заради мене?

— Ами защото му правеше разни тъпи номера.

Млъкнах, нямах интерес да го разпитвам повече. Ако майката на Евгени наистина го сипа, ще направи от него опасен свидетел. До края мълчахме. Като се прибрах вкъщи, нашите вече бяха седнали да обядват. Както винаги, татко не ме погледна, мама стана и ми сипа

пълна чиния пилешка супа. У нас много рядко се готви супа, може би затова страдам от хронически запечи.

— Днес идвал ли е някой на гости? — запита внезапно мама.

— Никой — казах аз. — Отде ти хрумна?

— Имах такова чувство — отвърна тя недоволено.

След това погледна предпазливо към татко, но той беше забил нос в супата и не ни обръщаше никакво внимание.

— Ти пушиш ли? — запита тя отново.

— Не — казах аз и добавих мило: — Поне вкъщи не...

— Щото имаше нещо в пепелника — каза тя.

Замълчах си. И в същото време съвсем ясно почувствувах, че примката започна лекичко да се затяга около шията ми.

Но в следните няколко дни не се случи нищо особено. Успокоих се, помислих си, че добрият дух е излял в умивалника всички горчиви чаши. Започнах да ходя редовно на лекции и веднъж Sir ме похвали, че моето упражнение било най-хубавото в целия курс. Боби, както си е амбициозна и завистлива, просто позеленя. Само Цецка ме целуна в почивката и каза, че много, много се радвала. Тя е наистина много свястно момиче, само дето толкова се вълнува от мъже.

Срещнах веднъж Бедо при тролейбусната спирка. Притаих се хубавичко, но той все пак ме зърна. Изтича до мен и силно ме дръпна за ръкава на шлифера. Изглеждаше съвсем освирепял.

— Ще ми платиш за тая работа — да си го знаеш! — закани ми се той. — Ще ти откъсна някой ден врата като на пиле.

— Бреей! — казах аз.

Бях доста изплашена, не можах в момента да измисля нищо поумно.

— И не ми се преструвай на светица! — добави той мрачно. — Знам много добре какво правиш...

Хубавото ми е, че лесно забравям. Само след няколко минути си тананиках надолу по булеварда, а кестените тропаха около мен, лъскави и чисти. Никак не е лошо да се живее на тоя свят, стига човек да няма неприятности. Там е работата, че единственият начин да нямаш неприятности е да не се събираш с хората. И понеже това е така, аз моментално се отбих в „телевизора“. Много ми се искаше да

поседя някъде и да побъбря, но вътре нямаше нито един познат. Може би бих седнала даже при Евгени, но и него го нямаше.

Започнах да се улавям, че напоследък все по-често мисля за него. И колкото повече мислех, толкова по-често си спомнях разни забравени неща. Сега вече не ми се виждаше толкова невероятно, че Евгени е бил влюбен в мен, само не разбирах причината. И изобщо е крайно неприятно да почнеш да анализираш живота. Понякога почва да ти се струва, че истинският живот е нещо съвсем различно от това, което си мислиш за него. Даже лицата на хората като че ли започват да стават различни и други. Сигурно затова никога нищо не анализирам, живея си, както мога. Почнеш ли да анализираш нещо, то неизбежно умира в ръцете ти. Но ето че и аз започнах да обобщавам, това е може би признак на остаряване.

След това отново започнаха големите неприятности.

Най-напред се обади Мечо и ме помоли да се срещнем, макар и за малко. Видяхме се на нашето място — беше без колата и както ми се стори, изглеждаше доста угрижен. Заведе ме в някакво непознато аперитивче, и то в задната стаичка. Но като минавахме през предното отделение, трима в шлифери се повдигнаха да го поздравят. Стори ми се, че са същите, които така зяпаха по нас, като минавахме с колата край „Берлин“. Мечо съвсем загуби настроение, отпусна се тежко на един от неудобните столове. Не беше като друг път свежо избръснат, стори ми се малко остарял. Пък и стаичката беше противна — без прозорци, с избелели шарени черги по стените и на всичко отгоре миришеше тежко на слама от битовите възглавници и на подово масло.

— Какво ще пиеш? — запита ме той.

Но тонът му беше такъв, сякаш питаше някой пияница. Не, никак не приличаше на себе си добрият, изискан Мечо.

— Все ми е едно — казах аз.

Понеже беше малко хладничко, поръча греяно вино с портокали и ябълки. Изглежда, че и тука го познавах, защото келнерката едва не му се обеси на шията. Докато чакахме виното, той говореше дреболии, но умът му беше някъде другаде. Едва като изпи две чаши, лицето му малко се поотпусна.

— Какво ново към теб? — запита той.

— Нищо — казах аз.

— Не е май нищо! — отвърна той. — Научих, че моята бивша съпруга идвала при теб?

— Тя ли ти каза? — запитах аз учудено.

— Тя ще ми каже! — отвърна той неприязнено. — С нея изобщо не говоря, особено пък сега, както е побесняла... Но научих, градът не е толкова голям.

— Е, да — казах аз. — Идва при мен.

— Да те моли да ѝ станеш свидетелка?

— Нещо такова.

— И ти съгласи ли се?

— Да не съм луда! — казах аз.

Видях как лицето му светна.

— Точно тъй, мойто момиче! — отвърна той живо. — От де на къде ще плащаме на такава висока цена чуждите глупости.

Всичко туй беше вярно, но усетих, че ми стана неприятно. В края на краищата той му бе баща, а говореше за него като чужд човек. И нима наистина му беше толкова безразлична съдбата на неговия собствен син? Той ме погледна изпитателно и продължи с такъв тон, сякаш говореше на себе си, макар че от време на време попоглеждаше към вратата.

— Ако се явиш пред съда, с нас е свършено, да си го знаеш. С мене особено. Такива неща хората никога не прощават. Остави скандала, но всичко, на което стоим, изведнъж ще рухне под краката ни. Ии — сбогом, довиждане! Кой знае къде ще ме лашнат — я „Вторични суровини“, я „Пренос-превоз“.

Никак не очаквах, че ще изтърси тия думи така откровено, сякаш говореше с някой мъж. Много е неприятно да видиш уплашен мъж, но Мечо ми се стори направо смешен.

— Какво пък толкова? — казах аз. — Сигурна съм, че и там ще бъдеш директор.

— Не говори глупости! — каза той сърдито.

— Хич не са глупости! — засмях се аз. — На такава служба ще имаш къде-къде по-малко неприятности и главоболия.

Нарочно го дразнех, защото ми беше приятно да гледам как перушината му се наежва като на сърдит петел.

— Не ме учи да живея! — повиши той глас. — Много добре знам кой съм аз и какво представлявам... Ами честта?... Ами позорът?...

Ами общественото положение?

Много добре го разбирах. Такова гиздаво и напето мъжле, с такива мустаци — и изведнъж някакъв третостепенен директор. Наистина никак не приличаше на фасона му.

— Добре — казах аз. — И на мен така ми е по-лесно. Ще го оставим твоя син на лъвовете — нека го разкъсат като древните християни.

Мечо ме погледна стреснат — разбра, че е прекалил.

— Не се страхувай за него! — каза той небрежно. — Имам достатъчно връзки, няма да оставя косъм да падне от главата му.

Ако беше започнал с тия думи, може би щеше да ме излъже. Но сега беше вече късно да се връща назад. Ако наистина имаше такива връзки, за каквито говореше, надали щеше да трепери така за собствената си кожа. Изпихме виното до капка, мене ми стана доста весело и вече не ми се ходеше, но той нетърпеливо погледна часовника си.

— Време е да вървя!... Трябва да ходя на доклад при министъра.

Отново излъга. Вече го познавах, знаех, че при някакъв министър няма да се яви с дъх на вино и портокали. Като минахме в предното помещение, ония бяха още там. Те се поизправиха почтително, но аз забелязах как двама от тях бързо си смигнаха. Нахалници, какво друго можех да сторя, освен да им се изплезя. Като излязохме вън, Мечо бързо огледа улицата.

— Трябва да вървя, мойто момиче. И кураж!... Нищо няма да вършиш, без да се съветваш с мене!... Иначе сме загубени!

И ме заряза на улицата. Изведнъж ми стана противно, идваше ми да изкрещя. В края на краищата толкова глупава ли ме смяташе, та да си играе с мен като с някаква дребна пионка? Едва сега ми стана ясно, че и предния път ме бе поканил само за да защити собствените си интереси. А ако на всичко отгоре бе успял през нощта в колата, сега наистина щях да бъда в джоба му. Тръгнах по улицата, като ритях кестените по пътя, и едва ли не плачех. Разбира се, че и аз си бях виновна, като се пъхах, където не трябва. Навярно съм изглеждала някак особено, защото хората по улицата се обръщаха да ме погледнат. Нищо особено не беше се случило и въпреки това ми беше дяволски противно и мъчно.

Като си отидох у дома, хубаво се наплаках. Много рядко ми се случват такива работи — може би веднъж в годината. Като се върна мама, изведнъж се втренчи в мене.

— Защо си плакала? — запита тя направо.

— Аз да съм плакала? Нали знаеш, че не плача никога.

Наистина пред нея не бях плакала от години.

— Хайде, хайде! — каза тя меко. — Не виждам ли, че ти са червени очите?

— Не знам от какво — казах аз. — Но не съм плакала.

Мама ме изгледа продължително.

— Ще потърпя още малко — каза тя. — Не е работа да ти се налива отвън разум в главата.

Така се изплаших, че избягах чак в кухнята. Никак не можех да разбера какво означаваха нейните думи. По принцип не ми се вярваше да е научила нещо за нашите истории. Това не са дреболии, ако наистина знаеше, щеше да ми опъне досега поне сто пъти ушите. И то най-меко казано. Като поразмислих, малко се успокоих. И все пак два дни не ходих никъде освен на лекции. Може би малко му трябва на човек, за да тръгне редовно из пътя.

На третия ден ми се обади Вlado — никога не ми се беше обаждал по телефона преди това.

— Бисе, ще минеш ли днес към „телевизора“? — запита той.

— Трябва ли?

— А, не, но искам да поговоря с теб нещичко.

— Да ти кажа право, никак не ми се излиза.

— Добре — каза той. — Ще те чакам точно в единайсет. Да не забравиш!

И затвори телефона. Да си призная, тая покана малко ме обезпокои. Преди всичко Вlado никога никого не чакаше точно в определен час. В „телевизора“ той идваше, когато му хрумне, и си отиваше, без да каже „довиждане“. Все се намираше някой да му плати содата или кафето. Сега тая работа не ми се виждаше чиста, но нямаше как. На другия ден за всеки случай отидох с половин час закъснение, но той беше там и ме чакаше. Нищо не каза, все едно, че не ми бе определял никаква среща. Пихме кафе, той говори нещо за Годар, но не се превземаше като другите сноби. Едва като си помислих, че е забравил за какво ме е поканил, той внезапно запита:

— Ще се явиш ли свидетел по делото?

Очите му бяха така втрени в мене, сякаш искаше да ме хипнотизира.

— Я вървете по дяволите! — кипнах аз. — Какво ме дърпате всеки на своя страна. Нямам нищо общо с тая работа.

Владо не се смути ни най-малко, само се почеса по небръснатата буза.

— Как тъй нямаш? — запита той спокойно. — Всъщност всичко почна от тебе...

— Как тъй от мен! — възкликнах аз възмутено.

— Ами от кого? В „Копитото“ ти просто го накара да побеснее от ревност.

Все същото — аз съм била виновна. Вече не знаех как да им възразявам.

— Добре, ти ще се явиш ли?

— А как иначе?

— Прави каквото знаеш... Но тоя път ще минете и без мене.

— Ти ще се явиш! — каза той спокойно. — В противен случай направо ще се изключиш от нашето общество.

Просто го зяпнах — никога не съм очаквала, че може да говори по такъв начин.

— Искаш да кажеш, от нашата компания?

— Не, не! — поклати той непраната си коса. — От обществото, в сред което живееш и се учиш.

— Ааа, значи, ме заплашваш! — кипнах аз.

Сега пък той се ядоса:

— Я се засрами, глупачке!... Как може аз да заплашвам. Досега никога не съм го правил. Чисто и просто ти обяснявам като на човек какво ще се случи, ако не ме послушаш.

— И тъй да е — казах аз. — Предпочитам да се самоизключа, вместо да ме изключат другите.

Той ме погледна внимателно.

— Какво искаш да кажеш?

— Много просто. Ако тая работа се разчуе, веднага ще ме пипнат в комсомолската организация.

— Не се плаши от това! — каза Владо миролюбиво. — Те ще те разберат.

— Ами ако не ме разберат?

— Ако не разберат, има кой да им внуши как да постъпят! — отвърна Владо нетърпеливо. — Щом съм ти обещал нещо, значи, предварително съм размислил...

След това той ми обясни, че положението на Евгени е наистина сериозно. Най-лошото е, че се опитал да се укрие. Най-напред отвел колата на някаква странична улица, след това старателно избърсал кормилото и всички бутони и ръчки от отпечатъците на пръстите. Отишъл у дома си, легнал да спи, на другия ден изглеждал съвсем спокоен. И като че ли нямало от какво да се страхува, всички следи грижливо били премахнати.

— Тогава как са го хванали? — запитах аз.

Владо ме погледна учудено.

— Ти не присъствува ли, когато Игнатов се е разправял с капитана на КАТ?

— Не, разбира се. Аз си стоях настрана.

— Там е работата, че капитанът зърнал лицето на Евгени, когато се опитал да го спре в Панчарево. Отначало не обърнал внимание, само му взел номера. Но когато Игнатов се разпискал, че му откраднали колата, той разбрал каква е работата. И горе-долу описал как изглеждал крадецът. Тогава Игнатов сам напъхал себе си и Евгени в клопката: „Дали това не е Евгени?“ — разсъдил той гласно. Да го пита човек — от де на къде?

Знаех си аз защо е попитал тъй, но замълчах.

— А после?

— Ами после намерили захвърлената кола, одраскания калник. Доказало се, че на велосипедиста имало боя от същата кола. Капитанът си припомнил изпуснатия лаф на Игнатов, извикал Евгени на справка. И, разбира се, той веднага всичко признал.

— Знаех си, че е глупак — казах аз ядосано.

— Защо глупак? — вдигна рамене Владо. — В края на краищата...

— Глупак, разбира се! — прекъснах го аз. — Или е трябвало да отиде веднага в милицията, или да отрича докрай. Кой съд ще го съди въз основа на толкова несигурно показание?

Владо забарабани по масата.

— Обективно погледнато, тъй е — измърмори той. — Но в края на краищата човек има и съвест.

Съвест имал! Ако наистина е имал, трябвало е да се обади навреме. Моята поне никога не ми дотяга.

— Не съм сигурен дали има съвест — казах аз троснато. — Но ясно е, че няма характер.

Върнах се вкъщи съвсем объркана. На Владо, разбира се, нищо не обещах, но не беше там работата. Като се върна мама, трябваше да си свиркам разни мелодии, за да не разбере, че се е случило нещо. Не знам дали я излъгах, самата тя ми се стори мълчалива и някак без настроение.

Минаха още няколко дни. Много ми се искаше да се обадя на Мечо — ако не за друго, поне да ми вдъхне малко кураж, тъй като интересите ни бяха, кажи-речи, еднакви. И все пак не посмях. Беше ми станал противен след последната среща или нещо подобно. Най-странното е, че му съчувствувах повече, отколкото на Евгени. Такава съм, дори като ходя на кино, съчувствувам на злодеите, а не на тия, дето ги преследват и постоянно им развалят планове. Отде да знам, може би има нещо вродено злодейско и в мене. Но горкият Мечо наистина щеше да изпадне в тежко положение. Та той си нямаше нищо, горкият, освен това директорско място, за което Евгени казваше, че не го заслужавал. Нямаше си ни жена, ни син, нямаше си приятелка, дори ум в главата си нямаше достатъчно, та сметките му все не излизаха. Той можеше да съществува само ако се залепи за нещо като пиявица. Но на мен и за пиявиците ми е жал и като ги видя затворени в буркан, все ми се иска да им подам някое пръстче. В края на краищата какво са виновни, по друг начин не биха могли да съществуват.

За Евгени мислех по-рядко, той си имаше достатъчно приятели и защитници. Пък и не бях толкова убедена в себе си, че трябва да го оправдаят напълно. Каквото и да е, но малко ли е да прегaziш човек, пък след това всички да бъдат виновни, а само ти да си прав.

Понякога сутрин звъняха по телефона, но аз не вдигах слушалката. Беше ме страх да не е Мечо или някой друг, който съвсем да ми усложни живота. С все сила се стараех да не мисля за всичките тия неприятни истории. Забелязала съм, че като не обръщаш внимание на нещо, и самото то като че ли те отминава, без да ти обърне внимание. Сигурно е така: най-често се разболяват тия, които мислят

за болести. А пък аз никога от нищо не се разболявам, даже от кашлица.

А изглежда, че не било тъй. Една вечер, няколко дни преди процеса, мама внезапно ме запитва:

— Какво реши, Бистра, ще отидеш ли на делото?

Замръзнах на мястото си. А тя говореше съвсем спокойно и гледаше към мен без никакъв яд.

— Какво дело?

— Хайде, не се преструвай, знам всичко.

Слава Богу, че не знаеше всичко, иначе надали би го казала така спокойно.

— А ти как мислиш? — запитах аз предпазливо.

— Сигурна съм, че трябва да идеш!... Няма друг изход!

— Защо?

— Много добре знаеш защо. Преди всичко това е твой дълг.

— Мой дълг! — изревах аз с тънкото си гласче и усетих как ме хванаха дяволите. — Не ми е ясна тая дума, казвам ти! И да е хубава, тъй сте я изхабили, че даже не мога да я понасям.

Стори ми се, че едва забележимо се усмихна, но може и да съм се излъгала. Всъщност през цялото време видът ѝ беше крайно огорчен.

— Говоря за дълг само да не те обидя! — каза тя. — А ако размислиш, ще видиш, че това е в твой интерес.

— В мой интерес ли? — възкликнах аз. — Какъв интерес имам да отида там и да се изложам пред всички?

Мама въздъхна.

— Така или иначе, фактите ще се изнесат! — каза тя с горчивина. — А като те видят хората, веднага ще разберат, че те не са толкова чак страшни.

— Разбира се, че не са страшни! — извиках аз. — Ами тогава аз чисто и просто се пошегувах. И то, защото Евгени ме амбицира.

— Знаем, че е така! — каза мама убедено. — В нашето семейство хората са добри и почтени. Просто така се раждат.

Горката мама! Добре, че живее в облаците на своите писатели!

— Добре де, ако отида на делото, ти ще дойдеш ли?

— Няма да дойда! — каза мама. — Ще ти спестя това унижение.

Може би не трябваше да казва тая последна дума. Изведнъж побеснях и почнах да крещя ужасно:

— Няма да отида, та ако ще, и на кол да ме забият! Няма, няма, няма! Тъй да си знаеш, в никой случай няма да ида!

След това се хвърлих на леглото и горчиво заплаках.

Никога няма да забравя тоя отвратителен ден. Делото беше насрочено за девет часа, но започна в десет. Преди това не можах да видя Евгени, само ми се стори, че ми се мярна някъде неговата висока мършава фигура. Пък и Владо веднага ме отмъкна в някакъв хол, след това в някакво вонящо бюфетче. Навярно си беше сложил за цел да ме забавлява и развлича, но никак не умееше да върши това, та ме отегчи още повече. Най-сетне изглежда, че забеляза това, защото опита и с вицове. Знаех и вицовете, но се усмихвах по малко, колкото да не се отчая съвсем. Никога и през ум не ми е минавало, че тоя разсеян човек е всъщност такъв добряк. Най-сетне Владо успя да ме заинтересува с нещо, като ми разказа най-подробно биографията на Елизабет Тейлър. Биваше си я наистина с нейните четирима мъже и един милион глупости, но никак не й завидях. Такива породисти мъже като нейните пръчове са наистина прекалено много за всяка нормална жена, да не говорим за децата ѝ. Владо много се зарадва, като забеляза, че се развеселих, и започна да трупа нови подробности, но в тоя момент дойде майката на Евгени.

Забелязах я отдалече — видя ми се съвсем разстроена. Тя приближи до нашата масичка и ме погледна с хладен и далечен поглед.

— Много съжалявам, госпожице, но процесът ще бъде публичен — каза тя сухо. — Така че съгласно нашата уговорка имате право да се откажете.

— Благодаря — казах аз. — Но ще остана.

Нарочно не гледах към нея, но видях как лицето на Владо светна.

— Благодаря! — каза тя развълнувано. — Щом е тъй, трябва да дойдете пред залата след четвърт час.

Щом тя отмина, Владо блъсна тъй масата с юмрук, че една от чашите се обърна.

— Браво! — каза той. — И да си знаеш, че простаците не могат да бъдат за нас съдници. Нищо, нека присъствуват... Прави или криви,

ние сме прави или криви за себе си или най-много за честните хора.

Май не беше съвсем прав, но замълчах. Та кой друг на тоя свят ще те оплюе така хубавичко, ако не някой простак. След малко отидохме пред залата. Процесът беше започнал, край вратата чакаха с отегчени лица част от свидетелите. Веднага забелязах край една от мраморните колони яката фигура на Мечо. Навярно и той ме бе видял, защото моментално обърна към мен масивния си гръб. Нищо, вече беше твърде късно да ме засегне.

— Видя ли го? — запита тихичко Владо.

— Моля ти се, не ми говори за него! — отвърнах сърдито аз.

— Не очаквах, че ще дойде — измърмори Владо замислено. — Значи, не е толкова глупав, колкото го смятат.

Най-напред извикаха Владо, а след това мен. Като влязох, отново го видях — седеше на предния ред и ме гледаше така, сякаш ми помагаше да подхвъркна. Толкова бях смутена, че не забелязах дали има хора в залата. Видях само Евгени зад преградката — стори ми се бледен като платно и все пак спокоен. Само за едно мигновение погледите ни се срещнаха, стори ми се, че лицето му пламна.

— Тука, другарке! — каза нетърпеливо съдията. — Точно тука пред мен!...

Гледала съм на кино разни процеси, но тоя тук ми се видя така бакалски и делничен, че просто ме досрамя. И за пръв път през живота си съжалих, че съм толкова мъничка, искаше ми се да бъда поне като Фани. Докато съдията ми задаваше формалните въпроси, успях да поразгледам двамата съдебни заседатели. Единият беше жена с масивна долна челюст на людоед и грамадни уши. Другият беше човек на средна възраст, както ми се стори, приветлив и любезен. Самият съдия изглеждаше прекалено обикновен, спокойно можеше да продава и лотарийни билети. Поне да му бяха наметнали с някоя тога изтъркания костюм. Встрани от тях седеше някакъв съвсем невзрачен младеж с разгърдена риза, макар да беше началото на ноември. После разбрах, че това бил прокурорът.

— Заклевам се! — казах аз автоматично.

— Разкажете сега какво знаете по делото! — каза съдията небрежно.

— Нищо не знам! — отвърнах аз тъй троснато, че сама се изплаших от тона си.

Съдията се ококори.

— Ами тогава защо сте тука?

— Отде да знам! — казах аз. — Помолиха ме да дойда и дойдох. Ако вие имате някакви въпроси, моля, задайте ги.

Зад гърба ми се понесе плътен полъх от гласове и аз за първи път усетих, че залата е препълнена.

— Тишина! — каза строго съдията.

След това отново се обърна към мене:

— Добре, разкажете какво се е случило в ресторант „Копито“. След това на другата сутрин у вас и прочие.

Започнах да разказвам. Отначало разказът ми беше подробен, но след това ме обхвана някаква омаломощителна досада и започнах да мънкам и съкращавам. Та как да разказвам, като през цялото време съдията ме гледаше с явно неодобрение. Съдебният заседател слушаше много внимателно, а жената сякаш не слушаше — така празен и безчувствен беше погледът ѝ. Завърших надве-натри и замълчах наежена. През цялото време съдията ме прекъсна само два пъти, и то за дреболии. Не изглеждаше никак очарован от моите ресторантски приключения.

След това съдията попита дали има някакви въпроси. Прокурорът нямаше. Но изведнъж пред мен изникна ниско кореместо човече с плешива глава. Видът му беше крайно приветлив и добронамерен. Малко по-късно се досетих, че това е адвокатът на Евгени.

— Аз бих желал да поговоря малко повече с нашата симпатична свидетелка — започна той със сладкото си гласче.

— Моля, ограничавайте се с приетите обръщения! — каза сухо съдията.

— Тъй! — кимна адвокатът. — Но да започнем отначало. Вие казахте, че в ресторант „Копито“ сте били цяла компания. Вас лично кой ви покани?

— Евгени покани всичките! — отвърнах аз. — Каза, че имал пари.

— Но все пак именно вие сте били, така да се каже, негова дама.

— Да — кимнах аз.

— Струва ми се, до тоя ден вие не сте познавали бащата на Евгени.

— Не, за пръв път го видях.

— Точно тъй, благодаря ви. Спомняте ли си какво пихте?

— Отначало вино, после уиски.

— Аа, уиски! — измърмори адвокатът завистливо. — Естествено, щом е имало чужденци. А след това танцувахте? Така ли? Вие лично колко пъти танцувахте?

— Не мога да си спомня. Пет, шест пъти навярно... Или малко повече.

— Тъй, тъй! — кимна благосклонно адвокатът. — Едно младо момиче отива в ресторант главно, за да танцува. А с кого танцувахте?

Много добре разбрах накъде ме води малкият дебел шмекер, но нямаше какво да правя.

— Не си спомням точно. Но с хора от масата.

— Е, да, разбира се, кавалерите ви са били достатъчно... Колко пъти танцувахте например с другаря Игнатов?

— Три или четири пъти! — отвърнах намръщено аз.

— А с Евгени?

— С Евгени не танцувах.

— Малко странно! — каза адвокатът. — Да не танцувате именно с вашия кавалер.

— Бях му сърдита! — казах аз.

— За какво? — запита той и очите му заблестяха.

— Не си спомням добре... Но каза нещо лошо по адрес на баща си.

— Искате да кажете — несправедливо?

— Просто невъзпитано!... Хората наоколо го чуха.

— Да, да! — кимна съчувствено адвокатът. — Сигурно е бил доста нервен нашият общ приятел. Или пък възбуден, не мислите ли? За да си позволи да каже нещо гласно против баща си, и то в негово присъствие... Как си обяснявате това?

— Не можах да си го обясня — казах аз сухо.

— Достатъчно по тоя въпрос! — обади се съдията.

Адвокатът направи някакъв сложен жест, пълен с всевъзможни загадки.

— Добре, щом смятате! — измърмори той. — Ще продължим нататък.

Той отново се обърна към мен със своята крайно приветлива усмивка.

— Впрочем на другата сутрин Евгени ви е посетил. Спомняте ли си към колко часа беше това?

— Навярно към девет — отвърнах аз.

— Доста раничко след такава напрегната нощ. Вие още спяхте?

— Е, да... След това станах и му отворих.

— Както си бяхте по нощница?

— Я се засрамете! — каза жената с едрата челюст.

Адвокатът погледна слисано съдебната заседателна, след това живо се обърна към мене:

— Тогава обяснете вие на другарката — защо отворихте вратата?

— Защото Евгени ми се обади! — отвърнах аз ядосано.

— Това е всичко! — разпери ръце адвокатът. — И надявам се, че е протоколирано.

След това отново се обърна към мен, но този път лицето му не беше така приветливо, по-скоро то беше намръщено и сурово.

— Другарке Григорова, вие казахте, че Евгени ви е амбицирал, затова сте поканили баща му. Ако не е тайна, с какво ви амбицира той?

Никак не съм срамежлива, но почувствувах, че цялата се изчервявам.

— Как да ви кажа... Той го нарече страхлив или нещо подобно.

— М-да! Допускам — измърмори загрижено адвокатът. — Но това по-скоро би трябвало да амбицира баща му... А не вас.

— Може и да не отговорите! — обади се сухо съдията.

Точно това трябваше и да направя, но, кой знае защо, ми мина глупавата мисъл, че трябва да защита Мечо. И, разбира се, сама попаднах в клопката.

— Във всеки случай — казах аз — другарят Игнатов не ми е давал никакви поводи. През цялата вечер той се държа абсолютно коректно.

— Странно наистина! — възкликна учудено адвокатът. — Тогава откъде у вас тая сигурност, че ще спечелите баса? И тоя кураж да му се обадите лично по телефона? С такова странно предложение при това? И то към един мъж, който може да ви бъде баща?

Ами сега? Усетих, че каквото и да кажа, ще сбъркам.

— Не знам как да ви обясня! — измънках аз. — Но има неща, които жената интуитивно чувствава.

Адвокатът поривисто пъхна ръце в джобовете си. Изглеждаше някак смутен и объркан, даже направи няколко крачки, като си мънкаше под носа:

— Жената... да, жената...

В залата избухна смях. Съдията погледна сърдито към тях и иззвъня силно.

— Тишина или ще опразня залата! — каза той. — Адвокат Василев, няма защо да разигравате пред нас представление... Приключихте ли с въпросите?

— Фактически, да! — отвърна адвокатът приветливо. — Имам още няколко дребни.

— Не може ли и без тях

— Страхувам се, че не може.

— Тогава, моля! Но без представления.

Адвокатът отново се обърна към мен, лицето му тоя път беше съвсем делово.

— Добре, другарке Григорова, вие сте се явили на срещата, другарят Игнатов също е удържал на думата си! И край — вие сте спечелили баса! Защо е било нужно да ходите в ресторант „Лебед“?

— Другарят Игнатов ме покани.

— Можехте под някакъв предлог да откажете.

— В края на краищата това е въпрос на възпитание — отвърнах аз. — Щом сте сбъркали да кажете от глупост „а“, трябва да кажете и „б“.

— Възпитание! — отвърна мрачно адвокатът. — С такова възпитание можете да изредите цялата азбука.

Тука наистина кипнах:

— Вие сте безочлив — казах аз. — А сте ме поканили тук да помогна на клиента ви.

— Правилно! — обади се жената с едрата челюст.

Адвокатът усети, че е сбъркал, защото лицето му мигом се преобрази.

— Моля искрено да ме извините! — каза той. — Права сте!... Още два дребни въпроса. На каква маса седнахте в ресторанта? Къде се намираше тя?

— Не е по същество — прекъсна го съдията.

— Добре — приемам! — кимна адвокатът. — Последен въпрос. Докато бяхте в ресторанта, стана ли дума за Евгени?

— Не, не стана.

— Сигурна ли сте?

— Напълно!

— Чудесно! — каза доволно адвокатът. — Благодаря ви.

Обърнах се и тръгнах към пейката, дето беше седнал Владо. Хората в залата така просташки ме зяпаха, че едва не ми прилоша. Чувствувах, че няма да имам сили да прекося отново залата, докато в нея има поне един човек.

Следният свидетел беше някакъв шофьор, който возел с такси Евгени до ресторант „Лебед“. Той разказа, че момчето било много разстроено, даже по едно време си бършело очите с кърпичка.

— Какво ви плати? — попита любопитно адвокатът.

— Даде ми два по два лева — отвърна шофьорът. — И просто изхвъркна, не успях даже да му върна рестото.

В залата отново се засмяха. Изобщо весело им беше на хората, постоянно търсеха някакъв повод да се захият.

— Наистина ще опразня залата! — каза навъсено съдията. — Предупреждавам ви за последен път.

Появи се някакъв капитан от милицията с мощни къси крака. Докато говореше, той наричаше през цялото време Евгени „нарушителя“ и гласът му просто преливаше от враждебност. Прокурорът му зададе няколко въпроса, смисълът на които беше ясен — развълнуван или не, но Евгени доста ловко и съобразително се е опитвал при всички случаи да си спаси кожата. След като пристигнал в града, той така грижливо изтрил всички части на колата, че отпечатыци на пръсти не могли да бъдат намерени даже по багажника. И при това гарирал колата на достатъчно тъмно и безлюдно място, където могъл да свърши всичко, без никой да го забележи. И на края прокурорът все пак успя да зададе един съвсем глупав въпрос.

— При разпита обвиняемият опита ли се да скрие вината си?

— Не, той си призна веднага — отвърна добросъвестно капитанът.

— Всички обстоятелства? Дори това, че е спрял колата след нещастieto? И после отново е потеглил — без да даде помощ на

ранения?

— Да, всичко! — кимна капитанът.

— Но тоя факт вие не бяхте ли установили и сами? При експертизата?

— Следите не бяха никак отчетливи! — каза намръщено капитанът. — И тоя факт не беше отразен в протокола.

Много ясно забелязах снизходителната усмивка на адвокат Василев. След това и той излезе напред. Видът му тоя път беше подчертано недоволен.

— Другарю капитан, през цялото време вие наричахте Евгени Игнатов „нарушител“... Моля, какво ви дава основание за това?

— Как какво? — запита с недоумение капитанът. — Най-напред той открадва колата на баща си...

— Моля? — запита адвокатът с такъв тон, сякаш не е чул добре. — Мислех си, че сте по-добре запознат с фактите. Известно ли ви е, че обвиняемият е имал пълномощно от баща си, което му е давало право да шофира колата?

— Да, известно ми е — отвърна капитанът. — Но в дадения случай той е взел колата на баща си без негово разрешение.

— Може да се е провинил пред баща си — това е друг въпрос. Но той не се е провинил пред вашите закони.

— Не мога да мисля така! — каза строго капитанът.

— Да си представим, че обвиняемият е спрял! — продължи адвокатът. — Вие щяхте да прегледате документите му и след това щяхте да го освободите, нали така?

— В тоя смисъл сте прав! — отвърна неохотно капитанът.

— Тъй че не бързайте с квалификацията! — каза сухо адвокатът. — Но да продължим по-нататък. След време идва при вас бащата. Вие разбирате, че номерът на колата е същият, и му описвате горе-долу външността на мнимия крадец. Спомняте ли си изразите?

— Ами казах му, че ми се видя височко, слабо момче.

— А той какво ви отвърна?

— Каза: „Да не би да е пък синът ми?“.

— Тъй! — В гласа на адвоката трепнаха тържествуващи нотки. — И въз основа на тая декларация вие по-късно арестувахте сина?

— Да, така беше! — отвърна намръщено капитанът.

Усетих как залата спотаена ахна зад гърба ми.

— Това е, което исках да знам! — отвърна доволно адвокатът.

След това разпитаха прегазения. Беше дребничък човечец, само кожа и кости. От целия му объркан разказ ми стана ясно, че е пострадала не само ръката му, а може би и главата. Адвокат Василев не го остави току-тъй, макар че просто ми беше жал да го гледам.

— Вие казахте, другарю, че сте се движили с колелото по самото платно на пътя, близо до банкета. Тъй ли беше?

— Ами тъй — отвърна човечецът.

— А защо не по самия банкет? Всеки велосипедист знае, че това е много по-безопасно.

— Бях закъснял! — отвърна човечецът. — А по банкета се кара много по-бавно.

— Адвокат Василев, знаете много добре, че шосето е разрешено за велосипедисти! — прекъсна го съдията.

— Забранено е, другарю съдия! — каза миролюбиво адвокатът.

— Как тъй забранено? — запитва с недоумение съдията.

— Сега е забранено. След дъжд качулка, разбира се, но така е. А е трябвало да го забранят много по-рано.

— Продължавайте — каза съдията.

Адвокатът се обърна към човечеца:

— На това място и шосето е свършено тъмно, нали?... Няма никакви лампи. Е, добре, не видяхте ли фаровете на колата, която е идвала зад вас?

— Нищо не видях — смотолеви човечецът.

— Чудно! — каза адвокатът. — Излиза, че обвиняемият е карал със загасени фарове по свършено тъмно шосе.

— Не беше тъмно — отвърна човечецът. — Срещу мен идваше камион и светеше с фаровете си... Тогава как да видя светлината отзад?

— Точно тъй! — каза доволно адвокатът.

— Не сте прав, колега — обади се някой.

Навярно беше адвокатът на ищеца — възрастен човек, доста изобилно посолен с пърхот.

— И просто спекулирате с едно печално произшествие! — добави той. — Вие знаете, че при лоша видимост шофьорът е длъжен да намали скоростта и даже да спре.

— Да, да, разбира се! — съгласи се адвокат Василев. — И все пак очевидно е, че моят довереник е бил заслепен от фаровете на насрещната кола.

Последен извикаха Мечо. Той премина през залата с твърда, напета стъпка и се изправи пред съдията. Никога не бях го виждала така изконтен и гладко избръснат. Дори се беше подстригал малко помладежки, отколкото му подходеше. Изглеждаше много спокоен, цялата му стойка вдъхваше респект и уважение. Само жената с едрата челюст го гледаше мрачно, едва ли не с отвращение. То се знае, адвокат Василев веднага се впи в него.

— Другарю Игнатов, често ли давахте колата на сина си? — запита той вежливо.

— Не много често — отвърна сдържано Мечо. — Когато я поискаше.

— Очевидно имали сте му доверие, за да му давате такава скъпа кола. Той добре ли шофираше?

— Да, много добре...

— В деня на нещастieto той поиска ли ви колата?

— Не си спомням... Не, предния ден я поиска, но тогава ми трябваше.

— Изобщо да сте имали някакви недоразумения с тая кола? Някакви конфликти? Да е взимал и друг път колата без ваше разрешение?

— Не е имало такова нещо! — отвърна Мечо.

— Тъй... Докато пътувахте към ресторанта, стана ли дума за вашия син?

— Какво има да говорим за него? — възрази сухо Мечо.

— Защо? Вие не знаехте ли, че тя е приятелка на вашия син? — запита любезно адвокатът.

— И през ум не ми е минавало — излъга хладнокръвно Мечо.

— Да, би било съвсем безнравствено да откраднете приятелката на собствения си син! — съгласи се адвокатът. — А в ресторанта стана ли дума за него?

— Не, разбира се.

— След като разбрахте, че колата е открадната, какво направихте?

— Намерих дежурния милиционер. Той ми каза, че кола със същия номер е минала преди повече от час, карана от някакъв млад човек.

— И вие сте му отговорили — да не би пък да е синът ми?

Мечо мрачно мълчеше.

— Така ли беше? — попита нетърпеливо адвокатът.

— Не си спомням, може и да съм го казал! — отвърна враждебно Мечо.

— Казали сте го, капитанът потвърди това! Питам ви — защо ви мина тая нелепа мисъл?... На какво основание вашият син ще дойде чак в Панчарево? И ще ви вземе колата на всичко отгоре?

— Описанието на капитана много отговаряше! — отвърна Мечо смутено.

— Висок, млад човек! — каза адвокатът. — Та такива има с хиляди! Защо трябва да бъде непременно вашият син?... При това сам казахте, че по повод на колата не сте имали преди това никакви разправии. И изобщо името на сина ви не е било споменавано през цялата вечер?

— Не мога да ви обясня! — каза мрачно Мечо. — Понякога на човек му хрумва нещо, без сам да разбира откъде идва то.

— Може би от дълбините на подсъзнанието? — запита адвокатът.

Без да искам, погледнах Владо — лицето му просто грееше от удоволствие.

— Моля без иронии! — каза сухо Мечо.

— Добре, на другия ден вие попитахте ли сина си дали не е взел колата?

— Не съм го питал! — отвърна троснато Мечо.

— Много странно, другарю Игнатов. Питате милиционера, а сина си не смееете да попитате. Да не би да ви е било неудобно?

— Защо да ми е неудобно?

— И аз това се чудя! — каза коварно адвокатът. — Не му ли казахте поне, че колата е открадната?

Никога не съм очаквала, че Мечо може да бъде така зле притиснат до стената. А той само мигаше и не знаеше какво да отговори.

— Не е малко да се открадне такава скъпа кола! — продължи адвокатът. — Такова събитие ще разтревожи всеки нормален човек. И е естествено да сподели това с най-близките хора около себе си.

— Нямам навик да споделям своите тревоги със сина си! — каза ядосано Мечо. — Той себе си не може да оправи, та камо ли мене...

— Ясно, другарю Игнатов, ясно! — каза печално адвокатът. — Нямам други въпроси...

Мечо се поклони сдържано и бързо напусна залата. Изглеждаше преbledнял, перата на неговото достолепно достойнство бяха доста оскубани. Скритичко погледнах към Евгени — беше навел глава с лице между ръцете, струваше ми се, че плаче. Но когато повдигна след малко глава, видях, че очите му са сухи, само устните му леко трепереха. Много ми беше чудно в тоя миг как след тая случка двамата ще живеят заедно.

— Добре си оплете кошницата! — измърмори до мене Влаго.

— Кой? — не разбрах аз.

— Ами ясно кой... Адвокатът...

С това завърши разпитът на свидетелите. Дадох думата на прокурора, но бях така смутена и объркана, че едва го чух какво говори. Спомням си само, че го нарече разглезен и несериозен младеж, който пилее парите на баща си по ресторантите. Спомена нещо за неговия лабилен, несериозен характер. И въпреки това го изкара едва ли не хладнокръвен злодей, който грижливо обмисля всяка стъпка на своето престъпление. На края каза, че една строга присъда ще повлияе възпитателно не само на него, но и на хиляди като него разглезени и разхайтени младежи, които всеки ден злоупотребяват с доверието на обществото.

След това говори адвокатът на пострадалия. Той започна с основите на социализма. Каза, че били много солидно положени, но въпреки това имало някакво привилегировано и разглезено малцинство...

— Моля, без обобщения! — прекъсна го сърдито съдията.

Въпреки предупреждението гражданският ищец продължи горедолу в същия дух. Излезе, че него всъщност не го интересувал никак животът на това разглезено от пари и постове малцинство, че те могат да правят помежду си, каквото искат, но като почнат да газят на всичко

отгоре и трудовите хора, които редят тухла върху тухла на споменатите основи, трябва поне да плащат.

Дадоха думата на адвокат Василев и той я сграбчи така стръвно, сякаш нямаше намерение да я пусне до края на живота си. Разбира се, както очаквах, най-лошите камъни се струпаха на моята глава. Той не споменавахе името ми, говореше за нашата младеж или, както сам се уточни, за една лоша прослойка сред трудовата, съзнателна младеж. Тая младеж според него била лекомислена и повърхностна, лишена от чувство за отговорност. Липсата на морални задръжки той нарече феномен, върху който обществото трябвало дълбоко да се замисли. Тоя феномен откривал пътя към леките удоволствия и към покварата, към себепрахосването и душевното опустошение. И наистина — каза той — как човек може да си обясни такъв факт — момиче от добро семейство, което има връзки с един мил и чувствителен младеж, изведнъж, без да се замисли, прекрачва прага към неговия баща.

— Засрамете се — каза възмутено съдебната заседателка. — Говорите пред едно дете най-сетне!

Но адвокат Василев не само че не се засрами, но още по-стремително продължи напред. Той обясни на всички, и то въз основа главно на моите показания, че същността на нашите отношения с Евгени са въвн от всяко съмнение. С особено старание се спря на факта, че съм приела сутринта Евгени по нощница, което било ясно доказателство за интимността на нашите отношения. Идваше ми да му подвикна, че и него бих приела по нощница и при това без никакъв риск, но нямаше как. Влюбен до полуда в мен, Евгени се изправя с трагично недоумение пред ужасния факт — неговата любима става приятелка на собствения му баща.

Тук адвокат Василев направи малко отклонение за родителите, които не само не умеят да възпитават децата си, но и със собственото си поведение им дават пример за всички видове пороци. С особено настървение той се нахвърли върху Мечо, който, слава Богу, отсъствуваше. Поведението му през вечерта на нещастиято явно подсказвало за неговата нечиста съвест. Бащата много добре е разбирал сина си, знаел е истината за неговите чувства към мене. Той е разбрал, че Евгени е единственият човек, който би желал да развали неговата идилия. Засрамен и гузен, той не е посмял да попита дори на другия ден за открадването на колата.

След като разбира страшната истина, Евгени взима такси и едва ли не с рев потегля към Панчарево. Той е объркан, възмутен от дъното на душата си, неговата чест е оплюта, пред погледа му е паднала кървавата завеса на ревността. Сега той е обладан от една-единствена мисъл — някак да ни попречи, да прекъсне пътя към грехопадението. И като не може да измисли нищо друго, той решава поне да ни лиши от единственото гнездо на това грехопадение. (При тоя пасаж съдебната заседателка така се намръщи, че адвокатът Василев неволно ѝ обърна гърба си.)

След това Евгени взима колата и литва с нея. Той не бяга от милиционерския капитан, той бяга от нас — от кошмара на спомена, от срама, от погазената си чест. Всичко в него е съкрушено и смазано, над пустинята се носят само вихрите на чувствата. Блестят фарове, появява се някакъв невнимателен велосипедист и нещастieto е неизбежно. След бурния апогей гласът на адвоката чувствително спадна, но той все пак успя да изясни пред съда още цял куп смекчаващи вината обстоятелства. Неговата последна дума беше, че да се осъди човек като Евгени, това значи да осъдим своята човечност, най-съкровеният си чувства, вярата си в истинската справедливост. Макар да не виждах залата, усещах как тя с цялата си душа се съгласява с него и му съчувствува.

Най-после адвокат Василев млъкна и се оттегли изпотен и доволен. Съдът също излезе на кратко съвещание, в залата зад гърба ми моментално се вдигна развълнувана врява. Видях как майката на Евгени се приближи до сина си и го целуна по бузата. Евгени не ѝ отвърна, гледаше пред себе си като втрещен.

— Май че нашият човек прескочи трапа! — каза Владо доволно.

След малко съдът влезе и съобщи присъдата. Евгени се осъждаше на шест месеца затвор условно и да заплати на пострадалия хиляда лева обезщетение. Залата откликна с едnogласен вик на облекчение. Седя като враснала на стола и никак не знаех да се радвам ли, или да се ядосвам. Единственото, което си спомням, е краткият натъжен поглед на съдебната заседателка, единствената, която в тоя миг ми съчувствуваше. От тоя нещастен процес спечелих поне една поука, която няма да забравя за цял живот — никога да не съдя за хората от пръв поглед.

Докато Владо се ръкуваше с Евгени, аз като невестулка побягнах навън. Мъчех се да не се оглеждам, да не спирам, да не прекосявам пътя на никого. Не разбрах дори как съм стигнала на улицата, но все още ми се струваше, че хората гледат към мен — нахални и любопитни. Беше обед, трамваите звъняха делнично, цял куп коли се бяха струпали пред светофара. И хората бързаха умислени, едва сега разбрах, че никой не ми обръща внимание. Изведнъж така ми олекна, че едва не подхвъркнах. Всички неприятности бяха останали зад гърба ми, сега можеше да се почне отново, ама съвсем, съвсем отново. Може би така облекчени се чувствуват само родилките, след като им измъкнат бебето.

Почаках да дадат „зелено“ на светофара и минах на другия тротоар. Колите пристигаха и спираха, дъхаше приятно на бензин. От трамвая, който тъкмо завиваше, ми намигна весело някакво недорасло момче. Кой знае защо изведнъж се почувствувах ужасно гладна. Щях да вляза за малко в някоя закусьчна, но се сетих навреме, че бях забравила да си взема пари. Нищо, ще издържа някак си до дома, само дано мама бъде любезна и за нищо да не ме пита. Всичко, което се случи през последните седмици, беше умряло, не исках повече никога да си спомням за него, никога!

Чух зад гърба си бързи стъпки, след това Евгени се изравни с мене. Стори ми се, че е станал още по-висок, но не вдигнах лице да го погледна.

— Бистра, моля ти се, искам да ти кажа само две думи — проговори той умолително.

— Махай се! — казах аз ядосано. — Махай се, докато не съм те ритнала!

— Много те моля! — каза той.

— Какво искаш от мен? — кипнах аз. — Нали си спаси кожата, какво повече ти е нужно?

— Длъжен съм да ти обясня!

— Няма нужда! И без това всичко е ясно!

Той позабави крачките си и изостана. И аз спрях, бях все още страшно ядосана.

— Върви! — казах аз. — И не ме гледай като отровен.

Няколко минувачи ме чуха и се ухилиха. Едно циганче подвижна весело:

— Хайде, бате! Докато не си изял боя!

Евгени приближи плахо и тръгна заедно с мен. Целият му вид беше до немай-къде умърлушен.

— Е! — сопнах се аз. — Какво чакаш — обяснявай!

— Бистра, аз не знаех, че си призована за свидетелка! — каза той. — Изрично им забраних, но те ме подведоха.

— Кои те?

— Ами майка ми!... И адвокатът!

Говореше съвсем искрено, може би не ме лъжеше. И все пак това, което каза, ми се стори неизмеримо глупаво.

— Добре, че не са те послушали! — отвърнах аз. — Иначе сега щеше да гниеш в дранголника.

— Може би така беше по-добре! — отвърна той умърлушено.

Тоя човек наистина нямаше ум в главата. Или доколкото имаше, никак не умееше да си служи като хората с него.

— Тука си прав — казах аз. — Ами университета?

— Аз и без това ще го напусна! — отвърна той глухо.

Погледнах го — видя ми се съвсем сериозен.

— Защо ще го напуснеш?

— Ами просто... принуден съм. След тия истории, то се знае, не мога да се върна при баща си.

— Ще отидеш при майка си.

— Не, не! — отвърна той енергично. — И без това й създадох цял куп неприятности... Не искам да й тежа повече. Пък и нейното семейство ми е съвсем чуждо.

— Ами тогава как ще живееш? — попитах аз смаяно.

— Ще се намери начин! — отвърна той. — Сега работя в Кремиковци, там ще остана.

И ми показва ръцете си. Не лъжеше — ноктите на пръстите му бяха наистина здравата очукани. Крачех слисана, дори не виждах къде стъпям. Значи, нищо няма да почне отново, всичко ще остане объркано, тъй както си беше.

— Знаеш ли вица, дето двама изяли една жаба? — запитах аз.

— Да, знам го! — отвърна той унило.

— Тогава защо трябваше и ние да изядем жабата? И то от край до край?

Той не отвърна. Вървахме известно време мълчаливи.

— Искаш ли да се отбием за малко някъде? — запита той плахо.

Помислих да му откажа, но внезапно се досетих за мама. Пък и не бях вече толкова гладна.

— Добре! — казах аз.

В „телевизора“ беше доста празно, тъй като хлапетиите бяха вече отишли на обед. Седнахме на една маса и си поръчахме кафе и газирана вода. Докато чакахме, като че ли изпод земята изникна Владо. Изглеждаше разсеян и небрежен, както винаги, само дето беше гладко избръснат.

— Знаех, че ще ви намеря тука! — каза той и седна при нас.

Донесоха содата, Владо веднага примъкна чашата на Евгени. Доста дълго мълчахме, после Владо се обади:

— Майка ти каза да си отидеш за обед.

— Няма да отида! — отвърна твърдо Евгени.

— Ако не отидеш, вече няма да те погледна! — казах аз. — Не стига, че си скъса нервите по теб, ами и сега искаш да я ядосваш...

Евгени не отговори нищо, само замислено погледна навън. Ноемврийското слънце бе застлало цялата улица с мека, приятна светлина, в която тук-там жълтееха окапалите листа. Може би бяха последните хубави дни през тая година, сигурно бяха последните.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.